

FÓRUM ARCHIVÁROV

ROČ. XIX. č. 2

APRÍL - JÚN 2010

Kráľ je mŕtvy, nech žije kráľ!

Valné zhromaždenie Spoločnosti slovenských archivárov mi pred niečo viac ako mesiacom dalo do rúk spolu s výborom zodpovednosť viesť spoločnosť v nasledujúcom volebnom období. Za prejavenu dôveru ďakujem. Predchádzajúce rozhodnutie prijať nomináciu sa nerodilo ľahko, náš spolok poznám asi až pridobre. Paradoxne, o čo menej bolo záujemcov o vedenie spoločnosti, o to dlhšie sme nakoniec riešili ďalšie miesta kandidátky.

Na tomto mieste sa odo mňa očakáva napísanie úvodníka s niečím, čo sa vo verejnom živote označuje ako programové tézy. Nebudem sa venovať výsledkom parlamentných volieb, očakávanému novému ministrovi/ministerke vnútra a záujmu/nezáujmu o archívy, našim dvom odborom, systematizácii, platom a ani iným *veľkým archívnym témam* a z toho odvodeným silným bojovným slovám. Zažil som totiž počas niekoľkých minulých júnových dní dve vedecké podujatia, kde bol väčší počet archivárov medzi prednášajúcimi, ako medzi poslucháčmi, a to doslova. Otriaslo to mnou a už niekoľko dní o tom (a nie sám) intenzívne premýšľam. Je mi jasné, že tak ako v ľudovom porekadle skôr *vymámime z jalovej kravy teľa* ako z niektorých kolegov pár stranový konferenčný referát, alebo dokonca, nedajbože štúdiu. Je to proste tak, nech spracúvajú a úradujú v pokoji, avšak aspoň z koležiality, alebo čirej zvedavosti? sa patrí prísť si na takéto podujatia aspoň menej intelektuálne namáhavo posediť.

Zub času je však neúprosný. Múdrosť a akribia celej silnej generácie kolegov v týchto rokoch odchádzajú spolu s nimi preč z archívov, najčastejšie priamo do penzie – k rodine a milovaným vnúčatám, koníčkam, na záhradky, na ryby a huby, či turistiku a čo nie je napísané na papieri, však to sami dobre poznáte...

A tu sa dostávame podľa mňa k tomu najpodstatnejšiemu. Vedomie príslušnosti ku (v tomto prípade stavovsky definovanej) komunite je jedným z najhlbších koreňov našej civilizácie. Kultúra kontinuity odovzdávania poznatkov, ktorá pomáha vyvarovať sa opakovaniu často úplne zbytočných chýb a vôľa tieto poznatky zdieľať, je spolu s neustálym vracaním sa k teoretickým základom nášho povolania asi to najpodstatnejšie, čo si sami sebe môžeme profesionálne dať. Preto sa budem snažiť, aby sme okrem zvyčajných agend výrazne posilnili aktivity Spoločnosti slovenských archivárov práve v tejto oblasti.

Radoslav Ragač, predseda SSA

Výbor(n)oviny

Zápisnica

**zo zasadnutia výboru Spoločnosti slovenských archivárov, ktoré sa
konalo 20. apríla 2010 v Bratislave**

- Program:**
- 1) Otvorenie
 - 2) XIV. archívne dni 2010 v Komárne
 - 3) Valné zhromaždenie SSA
 - 4) Hospodárenie
 - 5) Fórum archivárov
 - 6) Webová stránka SSA
 - 7) Rôzne
 - 8) Záver

Rokovanie výboru sa konalo v zasadacej miestnosti MV SR – odboru archívov na Križkovej 7 v Bratislave, viedla ho predsedníčka Zuzana Kollárová. V úvode si výbor uctil minútou ticha pamiatku poľských kolegov, ktorí zahynuli pri tragickej nehode poľského vládneho špeciálu.

Hlavnou témou rokovania boli organizačné, programové a finančné prípravy XIV. archívnych dní, rokovalo sa o sprístupnení pozvánky na podujatie vo Fóre archivárov a na webovej stránke www.archivari.sk, zabezpečení zahraničných hostí, priestoru pre sponzorov a ich prezentáciu, odborného programu podujatia, vyhotovení a udeľovaní pamätných plakiet, zabezpečení nahrávacej a video techniky a pod.

Nemenej dôležitým bodom zasadnutia bola príprava valného zhromaždenia. Členovia výboru rokovali o organizačnom a programovom zabezpečení valného zhromaždenia a volieb do výboru a revíznej komisie.

O stave účtu, ktorý bol k 19. 4. 2010 – 9784,16,-€ a stave pokladne – 112,73- € informovala M. Kačkovičová. Ďalej sa členovia výboru venovali zostaveniu nového čísla Fóra archivárov, aktualizácii webovej stránky o všetky aktivity a pripravované novinky. Posledné rokovanie výboru po štvorročnom volebnom období uzavrela predsedníčka Z. Kollárová s poďakovaním za spoluprácu a priáním úspechov v práci.

Zapísala: E. Machajdíkova, tajomníčka SSA

Zápisnica
zo zasadnutia výboru Spoločnosti slovenských archivárov,
ktoré sa konalo 3. júna 2010 v Bratislave

- Program:**
- 1) Otvorenie
 - 2) Voľba funkcií výboru
 - 3) Archívne dni 2010
 - 4) Hospodárenie
 - 5) Plán činnosti nového výboru do konca roka 2010
 - 6) Fórum archivárov
 - 7) Voľba redakčnej rady
 - 8) Webová stránka SSA
 - 9) Rôzne
 - 10) Záver

Zasadnutie otvoril nový predseda PhDr. Radoslav Ragač, PhD., poďakoval sa odstupujúcemu výboru za prácu a osobitne za zodpovedné hospodárenie. Privítal okrem členov výboru aj členov revíznej komisie. Novozvolený výbor prišiel pozdraviť aj riaditeľ MV SR - odboru archívov Ing. Jozef Hanus, CSc. a poprial mu veľa tvorivej energie a úspechov.

Prvým bodom programu boli voľby, či rozdelenie funkcií, podpredsedom sa stal doc. PhDr. Juraj Roháč, CSc., tajomníčkou PhDr. Elena Machajdíkova a hospodárkou Mgr. Mária Grófová.

Prvé zasadnutie nového výboru začalo zhodnotením XIV. archívnych dní 2010 v Komárne. Z hľadiska organizačného zabezpečenia a odbornej úrovne novozvolený predseda R. Ragač zhodnotil archívne dni pozitívne. R. Ragač a bývalá predsedníčka Z. Kollárová poďakovali všetkým členom výboru za ich podiel na organizácii archívnych dní. S predbežným vyúčtovaním archívnych dní oboznámila prítomných M. Kačkovičová.

Členovia výboru odsúhlasili vydanie zborníka zo XIV. archívnych dní v Komárne tlačou v náklade 500 kusov a v rozsahu asi 100–150 strán. V takom istom náklade vyjde aj DVD.

K hospodáreniu SSA podala informácie M. Kačkovičová, stav na účte ku dňu rokovania bol 10 938,50 € a stav pokladne - 240 €. Výbor odsúhlasil zaplatenie zvýšených nákladov na cestovné stážistom v Poznani z dôvodu zmeny trasy pre záplavy, finančnú čiastku v hodnote 31 € za ubytovanie na archívnych dňoch tajomníčke E. Machajdíkovej, pretože archívne dni v Komárne musela absolvovať na svoje náklady a zamestnávateľ jej výdavky nehradil. Do členskej základne pribudol nový člen Ondrej Blažko z firmy Mercator, výbor odsúhlasil jeho prijatie.

Nový výbor zostavil plán ďalšej činnosti, v najbližšej budúcnosti sa bude zaoberať vydaním zborníka a DVD zo XIV. archívnych dní v Komárne, pripraví exkurziu do zahraničných archívov, XV. archívne dni v roku 2011, bude pokračovať vo vydávaní Fóra archivárov, vedení a aktualizácii webovej stránky SSA, v rámci spolupráce so zahraničnými spoločnosťami sa bude podieľať na organizovaní stáží pre mladých archivárov do Poľska a príprave spoločných stretnutí so

zahraničnými spoločnosťami, ako to vyplýva zo záverov predchádzajúcich stretnutí V 4. Aj biografický slovník archivárov je naďalej súčasťou plánu činností SSA v blízkej budúcnosti.

Na tomto zasadnutí si výbor zvolil novú redakčnú radu do stavovského časopisu Fóra archivárov v tomto zložení:

Predseda: Mgr. Lucia Krchnáková
Členovia: PhDr. Oľga Kvasnicová
Mgr. Lenka Pavlíková
Doc. PhDr. Juraj Roháč, CSc.
Mgr. Gábor Strešňák
PhDr. Henrieta Žažová, PhD.

V bode Rôzne výbor odsúhlasil vybavenie úpravy stanov schválených valným zhromaždením na MV SR, zabezpečením potrebných administratívnych záležitostí okolo korešpondovania a hospodárenia nového výboru. Výbor navrhol termín (5.–6. október 2010) aj predbežný program tohoročnej exkurzie do zahraničných archívov. Za svoj cieľ si vyhladol archívy na Severnej Morave. Výbor rokoval o mieste konania nasledujúcich archívnych dní v roku 2011 (návrhy boli východné Slovensko alebo stredné Slovensko), ako aj o finančnej podpore v hodnote 150 € na podujatie FF PU v Prešove k 20. výročiu výučby archívnictva a pomocných vied historických.

Výbor podporil a odsúhlasil účasť zástupcov SSA na konferencii v Debrecíne (Maďarsko) (M. Péková, L. Pavlíková, J. Michalík), rokoval o úprave podmienok súťaže o cenu Elemíra Rákoša, napríklad rozšírení o oblasť archívnych pomôcok, zvýšení vekovej hranice nad 35 rokov a pod.

V bode Rôzne sa ďalej venoval napríklad zaslaniu 4 kusov pamätných dvojeurových mincí do Vyšehradského fondu ako poďakovanie za pomoc pri organizovaní XIII. AD v Bojniciach. Výbor sa pokúsi získať finančné prostriedky prostredníctvom Vyšehradského fondu aj na polokruhly výročie konania archívnych dní v roku 2011. Ďalej bol na programe biografický slovník archivárov, výbor odsúhlasil spoluprácu N. Praženku zo SNA, M. Čelka z Banskej Štiavnice a D. Veličku z Čadce na zostavovateľských prácach. Rokovanie uzavrel predseda.

Zapísala: E. Machajdíková, tajomníčka SSA

ZÁPISNICA
(výťah)
z Valného zhromaždenia Spoločnosti slovenských archivárov
v Komárne 27. mája 2010

Program:

8.00 h

- 1) Otvorenie
- 2) Voľba návrhovej, mandátovej a volebnej komisie
- 3) Správa o činnosti SSA
- 4) Správa o činnosti Výboru SSA
- 5) Správa o hospodárení SSA
- 6) Správa revíznej komisie
- 7) Diskusia
- 8) Voľba predsedu SSA
- 9) Voľba členov Výboru SSA a členov revíznej komisie
- 10) Diskusia
- 11) Prijatie uznesení mandátovej, volebnej a návrhovej komisií

12.00 h

- 12) Záver

AD 1)

Otvorenie

Valné zhromaždenie SSA otvorila predsedníčka PhDr. Zuzana Kollárová, PhD., rokovanie viedol podpredseda doc. PhDr. Juraj Roháč, CSc.

AD 2)

Voľba návrhovej, mandátovej a volebnej komisií

Valné zhromaždenie SSA zvolilo členov do návrhovej, mandátovej a volebnej komisií v tomto zložení:

návrhová komisia: Prof. PhDr. Leon Sokolovský, CSc. – predseda
PhDr. Mária Munková
PhDr. Pavel Vimmer, CSc.

mandátová komisia: Milan Antonič – predseda
PhDr. Jana Stradiotová
Mgr. Danica Simanová

volebná komisia: Doc. PhDr. Juraj Šedivý, PhD. – predseda
Mgr. Mária Grófová
Ing. Martina Šlampová

AD 3)

Správa o činnosti SSA

Správu o činnosti SSA za roky 2006–2010 predniesla PhDr. Zuzana Kollárová, PhD. (príloha č. 1)

AD 4)

Správa o činnosti Výboru SSA

Správu o činnosti Výboru SSA za roky 2006–2010 predniesla PhDr. Elena Machajdíková (príloha č. 2).

AD 5)

Správu o hospodárení SSA

Správu o hospodárení SSA za roky 2006–2010 predniesla Mgr. Mária Kačkovičová (príloha č. 3).

AD 6)

Správa revíznej komisie

Správu revíznej komisie za roky 2006–2010 predniesla v zastúpení za predsedu revíznej komisie Ing. Jozefa Hanusa, CSc. (predseda komisie do roku 2009), Mgr. Lucia Krchnáková (príloha č. 4).

AD 7)

Diskusia

Výbor SSA navrhol:

Zmenu Stanov SSA:

a) vsunúť bod 4 za bod 3 v čl. 4 v znení:

V prípade, že člen výboru alebo revíznej komisie bez ospravedlnenia nevykonáva svoju činnosť počas obdobia trvajúceho pol roka alebo sa vzdá svojho mandátu písomnou formou, prestáva byť členom výboru alebo revíznej komisie. Funkciu začne vykonávať kandidát, ktorý sa v posledných voľbách umiestnil na ďalšom postupovom mieste.

AD 8)

Voľba predsedu SSA

Výbor SSA navrhol na post predsedu SSA svojho kandidáta - PhDr. Radoslava Ragača, PhD.

Plénum navrhlo PhDr. E. Machajdíkovú, ktorá sa poďakovala za prejavenú dôveru, ale kandidatúru za predsedu SSA neprijala. Ako druhú plénum navrhlo Mgr. Martinu Orosovú z Archívu Pamiatkového úradu SR, ktorá sa tiež poďakovala a kandidatúru za predsedu SSA neprijala.

Na miesto predsedu SSA preto kandidoval PhDr. Radoslav Ragač, PhD.

Výbor SSA navrhol na kandidátnu listinu 7 nových kandidátov (respektíve 8, pretože kandidovala aj bývalá predsedníčka Dr. Z. Kollárová), ktorí s kandidatúrou súhlasili. Tvorili reprezentačnú vzorku zástupcov štátnych archívov, pobočiek štátnych archívov a špecializovaných verejných archívov, reprezentovali tiež jednotlivé regióny Slovenska. Do výboru formálne kandidoval aj Dr. R. Ragač, ktorý kandidoval za predsedu; do výboru nekandidovala Mgr. M. Kačkovičová, ktorá kandidovala do revíznej komisie.

Navrhovaní noví kandidáti:

Milan Antonič – Archív Slovenskej televízie, Bratislava (ŠVA, Bratislava)¹

Mgr. Katarína Bodnárová, PhD. – Archív výtvarného umenia SNG, Bratislava (ŠVA, Bratislava)

PhDr. Peter Keresteš, PhD. – MV SR – Štátny archív v Nitre (ŠA, západné Slovensko)²

Mgr. Monika Krištofiková – MV SR – ŠA v Bratislave, pobočka Skalica (pobočky ŠA, západné Slovensko)

PhDr. Daniela Pellová – MV SR – Štátny archív v Prešove (ŠA, východné Slovensko)

Mgr. Pavol Pytlík – Archív Ústavu pamäti národa, Bratislava (ŠVA, Bratislava)

Mgr. Marta Švolíková – MV SR – ŠA v Nitre, pobočka Levice (pobočky ŠA, juhozápadné Slovensko)

Z toho sa svojej kandidatúry pred voľbami vzdal Milan Antonič.

Výbor SSA navrhol za členov revíznej komisie 5 nových členov (ktorí s kandidatúrou súhlasili), znovu kandidoval len Mgr. Gábor Strešňák; volila sa päťčlenná komisia:

Mgr. Mária Kačkovičová – Archív Národnej banky Slovenska, Bratislava

PhDr. Henrieta Lászlóová-Žažová, PhD. – Archív Pamiatkového úradu SR, Bratislava

Mgr. Lenka Pavlíková – MV SR – Štátny archív v Bratislave

Mgr. Monika Péková – MV SR – odbor archívov, Bratislava

Mgr. Gábor Strešňák – Mestské múzeum v Senci, Senec

Bc. Ján Valo – Archív Ústavu pamäti národa, Bratislava

Voľba členov Výboru SSA a členov revíznej komisie

V úvode volieb upozornil podpredseda SSA doc. PhDr. J. Roháč, CSc. účastníkov valného zhromaždenia, že Milan Antonič sa vzdal kandidatúry.

Z pléna navrhli za kandidáta do výboru SSA Mgr. Máriu Grófovú z Archívu Univerzity Komenského v Bratislave, ktorá kandidatúru prijala a bola zapísaná na kandidátnu listinu pod číslom 16 (respektíve po vypadnutí M. Antoniča č. 15).

¹ ŠVA – špecializované verejné archívy

² ŠA – štátne archívy

AD 8)

Návrh uznesení návrhovej komisie, ktorú predniesol jej predseda prof. PhDr. Leon Sokolovský, CSc.

Návrhová komisia predložila Valnému zhromaždeniu na schválenie:

1. Zmenu Stanov SSA:

a) vsunúť bod 4 za bod 3 v čl. 4 v znení:

V prípade, že člen výboru alebo revíznej komisie bez ospravedlnenia nevykonáva svoju činnosť počas obdobia trvajúceho pol roka alebo sa vzdá svojho mandátu písomnou formou, prestáva byť členom výboru alebo revíznej komisie. Funkciu začne vykonávať kandidát, ktorý sa v posledných voľbách umiestnil na ďalšom postupovom mieste.

2. Správu o činnosti SSA za roky 2006 – 2010

3. Správu o činnosti výboru SSA za roky 2006 – 2010

4. Správu o hospodárení SSA za roky 2006 – 2010

5. Správu revíznej komisie SSA za roky 2006 – 2010 vziať na vedomie

AD 10) Diskusia

Počas sčítavania hlasov volebnou komisiou prebehla bežná diskusia.

AD 11) Prijatie uznesení

1. Uznesenie mandátovej komisie

Uznesenie Mandátovej komisie predniesol jej predseda Milan Antonič. Podľa jej záverov bolo na Valnom zhromaždení prítomných zo 168 prihlásených členov 65, to je 38,7 %. Na zasadnutí nebola prítomná nadpolovičná väčšina členov, preto v súlade so Stanovami SSA, začalo rokovanie o pol hodinu neskôr (8.30 h) a Valné zhromaždenie tak bolo spôsobilé uznášať sa.

2. Uznesenie volebnej komisie

Správu volebnej komisie a výsledky volieb vyhotovil doc. PhDr. Juraj Šedivý, PhD. Z kandidatúry pred začatím volieb odstúpil Milan Antonič, plénum navrhlo Máriu Grófovú, ktorá kandidatúru prijala, preto všetky úlohy súvisiace so sčítaním hlasov riešil predseda a M. Šlampová.

Do výboru SSA boli zvolení:

Predseda:

PhDr. Radoslav Ragač, PhD. – MV SR, Slovenská národný archív, Bratislava

Členovia:

PhDr. Elena Machajdíková – Archív Slovenského národného múzea, Bratislava
Doc. PhDr. Juraj Roháč, CSc. – FiF UK – Katedra archívnictva a PVH, Bratislava
Mgr. Lucia Krchnáková – MV SR – ŠÚBA, Banská Štiavnica
PhDr. Veronika Nováková – MV SR – ŠA v Bratislave, pobočka Šaľa
PhDr. Oľga Kvasnicová – MV SR – ŠA v Nitre, pobočka Topoľčany
PhDr. Zuzana Kollárová, PhD. – MV SR – ŠA v Levoči, pobočka Poprad
PhDr. Ladislav Vrtel – MV SR – odbor archívov, Bratislava
Mgr. Mária Grófová – Archív Univerzity Komenského

Náhradníci:

Mgr. Katarína Bodnárová, PhD. – Archív výtvarného umenia SNG, Bratislava
Mgr. Pavol Pytlík – Archív Ústavu pamäti národa, Bratislava

Do revíznej komisie bolo zvolených 5 členov:

Mgr. Mária Kačkovičová – Archív Národnej banky Slovenska, Bratislava
Mgr. Gábor Strešňák – Mestské múzeum v Senci, Senec
Mgr. Monika Péková – MV SR – odbor archívov, Bratislava
PhDr. Henrieta Lászlóová-Žažová, PhD. – Archív Pamiatkového úradu SR, Bratislava
Mgr. Lenka Pavlíková – MV SR – Štátny archív v Bratislave

3. Uznesenie návrhovej komisie

Valné zhromaždenie Spoločnosti slovenských archivárov prijalo toto uznesenie:

Valné zhromaždenie Spoločnosti slovenských archivárov schválilo:

1. Zmenu Stanov SSA takto:

a) vsunúť bod 4 za bod 3 v čl. 4 v znení:

V prípade, že člen výboru alebo revíznej komisie bez ospravedlnenia nevykonáva svoju činnosť počas obdobia trvajúceho pol roka alebo sa vzdá svojho mandátu písomnou formou, prestáva byť členom výboru alebo revíznej komisie. Funkciu začne vykonávať kandidát, ktorý sa v posledných voľbách umiestnil na ďalšom postupovom mieste.

Valné zhromaždenie Spoločnosti slovenských archivárov schválilo:

2. Správu o činnosti SSA za roky 2006 – 2010

Valné zhromaždenie Spoločnosti slovenských archivárov schválilo:

3. **Správu o činnosti výboru SSA** za roky 2006 – 2010

Valné zhromaždenie Spoločnosti slovenských archivárov schválilo:

4. **Správu o hospodárení SSA** za roky 2006 – 2010

Valné zhromaždenie Spoločnosti slovenských archivárov vzalo na vedomie:

5. **Správu revíznej komisie SSA**

AD 12)

Záver

V závere sa odchádzajúca predsedníčka SSA PhDr. Z. Kollárová, PhD. a podpredseda doc. PhDr. J. Roháč, CSc. poďakovali v mene všetkých členov výboru a účastníkov archívnych dní riaditeľke Mgr. Olge Kasalovej a zamestnancom hostiteľského archívu v Komárne za zorganizovanie XIV. archívnych dní. Spoločnosť slovenských archivárov pozdravil novozvolený predseda PhDr. R. Ragač, PhD., ktorý zasadnutie valného zhromaždenia uzavrel.

PhDr. Radoslav Ragač, PhD.
predseda SSA

Zapísala:

PhDr. Elena Machajdíkova

31. mája 2010

**Správa z činnosti SSA za obdobie od mája 2006 do mája 2010,
prednesená na valnom zhromaždení SSA v Komárne 27. mája 2010**

Vážené dámy, vážení páni, vážení hostia, milí priatelia,

dovoľte mi, aby som vás poinformovala o činnosti SSA za posledné volebné obdobie 2006 – 2010. Posledné – 9. valné zhromaždenie (VZ) sa konalo 29. mája v Skalici. Na valnom zhromaždení 22. júna 2006 v Levoči bola za predsedníčku zvolená Zuzana Kollárová a Juraj Roháč (podpredsa), Elena Machajdíková (tajomníčka), Mária Kačkovičová (hospodárka) a členovia výboru Lucia Krchnáková, Oľga Kvasnicová, Veronika Nováková, Radoslav Ragač a Ladislav Vrtel. Do revíznej komisie: Jozef Hanus, Valéria Hrtánková a Gábor Strešňák.

1/ Komunikácia s nadriadenými orgánmi

Prepúšťanie. Koncom roku 2006 a začiatkom roku 2007, teda hneď v prvom roku pôsobenia nového výboru, oznámilo MV SR prepúšťanie archivárov. Výbor proti tomu aktívne vystúpil. Malo byť prepustených 20% archivárov, čo bolo v rozpore s Konceptiou rozvoja štátnych archívov zriadených Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky podľa zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov do roku 2010 (s výhľadom do roku 2015), schválenej vládou Slovenskej republiky uznesením č. 1201/2003 zo 17. decembra 2003.

V beznádejnom postavení sa výbor najskôr obrátil s viacerými prosebnými listami na ministra vnútra Roberta Kaliňáka a predsedu vlády Roberta Fica. Ministrovi vnútra SR Robertovi Kaliňákovi sme napísali 2. 11. 2006, no aj 18. 6. 2007 vo veci: *Priebežného vyhodnotenia plnenia opatrení a postupov a prípravy projektov uvedených v Konceptii rozvoja štátnych archívov zriadených Ministerstvom vnútra SR podľa zákona č. 395/2002..., aby podporilo požiadavky odboru archívov a registratúr MV SR zvýšením počtu odborných zamestnancov, výstavbu Archívu hlavného mesta SR Bratislavy a vytvorenia podmienok na zefektívnenie prístupu k archívnym dokumentom formou elektronického archívneho systému. Odpoveď podpísanú ministrom vnútra sme dostali 6. 8. 2007: 1/ Vedeniu Ministerstva vnútra i mne osobne je známe, že počet systemizovaných pracovných miest v štátnych archívoch umožňuje plniť iba základné funkcie na úsekoch preberania, sprístupňovania, umožňovania prístupu a ochrany archívnych dokumentov a na úseku využívania informačných a komunikačných technológií v ich činnostiach. Uznesenie vlády SR č. 856/2006 je však pre ministerstvo záväzné. V rámci jeho plnenia ministerstvo zohľadní špecifickú situáciu v štátnych archívoch. 2/ MV bude postupovať pri obstarávaní stavby Archívu hlavného mesta SR Bratislavy v súlade s uznesením vlády SR č. 559/2006. 3/ budovanie elektronického archívneho informačného systému je súčasťou Národného strategického*

referenčného rámca Slovenskej republiky, operačný program: Informatizácia spoločnosti, prioritná os: Rozvoj pamäťových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry.

22. 10. 2007 sme dostali odpoveď na našu žiadosť o zastavenie prepúšťania adresovanú premiérovi Robertovi Ficovi od generálneho riaditeľa sekcie verejnej správy Ing. Jozefa Lišku: *V súvislosti s Vaším listom, v ktorom ste žiadali pána premiéra Roberta Fica o prehodnotenie prepustenia 20% zamestnancov štátnych archívov pri realizácii uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 856/2006, Vám oznamujeme, že práve z dôvodov uvedených aj vo Vašej žiadosti, najmä so zreteľom na realizáciu vládou schválenej Koncepcie rozvoja štátnych archívov zriadených MV SR podľa zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov do roku 2010 (s výhľadom do roku 2015) v praxi, sme podnikli všetky kroky pre to, aby sa počet zamestnancov takýchto štátnych archívov znížil čo najmenej. Výsledkom tohto úsilia je, že zníženie počtu prepustených zamestnancov štátnych archívov predstavuje menej ako 10%, t. j. 42 zamestnancov.*

Nedôverujúc sľubom a v záujme všetkých archivárov pristúpil výbor k spísaniu Vyhlásenia výboru Spoločnosti slovenských archivárov zo dňa 21. 11. 2007 ku kritickej situácii v ochrane archívneho dedičstva Slovenskej republiky a týmto spôsobom sa obrátil na verejnosť. V krátkej dobe archivárov podporilo okolo 500 ľudí rôznych profesií, no čo je pre nás potešiteľné, podporili nás veľmi vážne inštitúcie zastupujúce oveľa viac zamestnancov a členov, spomeňme viaceré vysoké školy, Historický ústav SAV, Spišský dejepisný spolok a pod. Okrem toho výbor oslovil médiá, ktoré archivárom veľmi ochotne poskytli priestor. Naše poďakovanie patrí Andrejovi Bánovi, novinárovi Týždňa, ktorý 17. decembra 2007 uverejnil príspevok Potkan v archíve a iné. V ňom objektívne informoval o neradostnej situácii v archívoch, neopomenul ani katastrofálnu priestorovú situáciu Archívu hlavného mesta SR Bratislavy. Takto sa podarilo predpokladaných 20% zmodifikovať na približne 10%. Nepochybne je to aj vďaka spolupráci s naším odborom. V spravodajstve TV Markíza 29. 4. 2008 som sa v krátkosti pokúsila osloviť širokú verejnosť a presvedčiť ju o vážnosti situácie v slovenských archívoch. Okrem toho, z poverenia výboru, som situáciu popísala v mesačníku História a aj v Slovenských národných novinách.

„Kameňom úrazu“ sa stala novela archívneho zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v roku 2007. O novele sa archívna verejnosť dozvedela veľmi neskoro a to dokonca v takom čase, keď už nebol priestor na širšiu archívnu diskusiu. Pri jeho prerokovaní sa archivári rozdelili na dve skupiny a Spoločnosť slovenských archivárov nesúhlasila s názormi MV SR - odboru archívov a registratúr. Výbor spoločnosti sa stotožnil s názorom pedagógov FiF UK odboru archívnictvo a pomocné vedy historické, ktorí požadovali, aby v zákone ostala požiadavka na archívne vzdelanie, ďalej žiadal doplniť do zákona vedeckú činnosť archivárov, žiadal ponechať pôvodné znenie zákona týkajúce sa registratúrnych poriadkov a plánov a pod. Žiaľ, napriek nesmiernemu úsiliu výboru SSA, ktorá dokonca vyslala delegátov do NR SR počas rokovania o zákone, sa naše požiadavky nepodarilo presadiť. V NR SR členovia výboru zažili vari tú najhoršiu potupu, keď s nimi, napriek všelijakým sľubom, nebol nikto ochotný komunikovať ani v medziach elementárnej slušnosti. Zákon nerešpektuje názory

archivárskej verejnosti. Z tohto hľadiska môžeme novelu archívneho zákona považovať za nechcené dieťa našej spoločnosti.

Na ministra vnútra sa obrátil výbor 5. júna 2008 s Vyhlásením slovenských archivárov zo dňa 29. mája 2008 ku kritickej situácii Archívu hlavného mesta SR Bratislavy, prijatého na AD v Skalici. Na túto požiadavku sme dostali odpoveď podpísanú ministrom vnútra 20. júna 2008: *...Ubezpečujeme Vás, že vyriešenie problémov Archívu hlavného mesta Slovenskej republiky považujeme za jednu z priorít nášho ministerstva a že naše úsilie vyvrcholí v horizonte 3 – 4 rokov odovzdaním účelovej novostavby archívu, dôstojného reprezentačného stánku pre ochranu, spracovanie a prístupňovanie nášho kultúrneho dedičstva.*

Výbor SSA požiadal Vedeckú archívnu radu o možnosť zúčastňovania sa zástupcu SSA (viazanosť na predsedu SSA) na jej zasadnutiach. Žiaľ, táto požiadavka bola iba čiastočne akceptovaná a predsedníčka SSA bola prizvaná na zasadnutie VAR iba dvakrát. Z toho sa jedného zasadnutia zúčastnila a druhého kvôli dopredu zaplatenej dovolenke nie. Úplne bez odozvy, nerešpektujúc ani 30-dňovú zákonnú lehotu na odpoveď, zostala požiadavka výboru adresovaná Služobnému úradu MV SR zúčastňovať sa výberových konaní na riaditeľov a pracovníkov v archívoch.

16. 9. 2009 po rozpade odboru archívov a registratúr MV SR na dva odbory, vydal výbor Vyhlásenie výboru SSA zo dňa 16. septembra 2009 za zachovanie integrity archívneho systému v Slovenskej republike. Ani túto legitímnu požiadavku sa nám nepodarilo presadiť.

2/ Zahraničné kontakty

Požiadavka na rozvinutie zahraničných kontaktov vyvstala na archívnych dňoch v Levoči (2006). Zahraničné kontakty sa začali rozvíjať 6. marca 2007, keď sa v Poprade uskutočnilo z našej iniciatívy a iniciatívy Dr. Hanny Krajewskej z Poľska stretnutie predstaviteľov archívnych spoločností. Archivári štátov V4 zo Slovenska (Dr. Zuzana Kollárová, PhD.), Poľska (Dr. Hanna Krajewska), Česka (Dr. Daniel Doležal) a Maďarska (Dr. László Szögi) vytvorili pracovnú skupinu krajín V4. Na spoločnom stretnutí prijali deklaráciu o spolupráci, ktorá zahŕňa najmä vedeckú a odbornú spoluprácu pri konferenciách, zborníkoch, výstavách a pod.

Okrem spomenutých krajín sme nadviazali spoluprácu s partnermi z Rakúska, Nemecka a Slovinska. Informácie o spoločnostiach archivárov spomenutých krajín sme umiestnili na webovej stránke - www.archivari.sk.

V dňoch 6. – 7. marca 2007 sa uskutočnilo v Ostrave stretnutie predsedov archívnych spoločností kvôli koordinácii podujatí a dohodnutiu nových aktivít v rámci V4.

22. augusta 2007 bola podpísaná zmluva o spolupráci medzi archívnyimi spoločnosťami z Maďarska a Slovenska.

V rámci proklamovanej spolupráce sa uskutočnilo viacero podujatí. V máji 2008 konferencia v Toruni na tému Public relations, členovia výboru sa zúčastnili podľa pozvania na niektorých archívnych dňoch, resp. iných podujatiach spoločností.

Prvou spoločnou konferenciou krajín V4 bola konferencia v Nowom Sączu a v Bochni, ktorá sa konala 10. – 13. septembra 2008. Aktívne na nej vystúpili Janka Kurucárová, Jozef Klačka, Elena Kašiarová, Valéria Hrtánková a Zuzana Kollárová. Bohatý program mal ústredné heslo – Spoločná minulosť, spoločná budúcnosť. Okrem konferencie sa počas celého podujatia konali rôzne exkurzie a prijatia na najvyššej úrovni.

Stáže. V septembri 2007 sa uskutočnila prvá dvojtýždňová stáž poľskej študentky Moniky Maleckej z Poznane v Štátnom archíve v Levoči a v Štátnom archíve v Levoči, pobočka Poprad. Na výmenu sa stáže v Poľsku zúčastnila Mária Petrovičová, asistentka Prešovskej univerzity a Zlatica Donovalová zo Štátneho archívu v Bratislave 23. 6. – 28. 6. 2008. V máji 2010 navštívila archív v Poznani Martin Petrínek a Peter Ližbetin. V jeseni toho istého roku prídu reštaurátori z Poznane do Štátneho archívu v Levoči.

Moja vďaka patrí Veronike Novákovej, ktorá sa podieľala na viacerých podujatiach, najmä s kolegami z Maďarska.

3/ Archívne dni

XI. archívne dni sa konali 23. – 25. mája 2007 v Žiline na tému: *Archívy 21. storočia (Sprístupňovanie archívnych fondov a nové technológie)*. Tému sme zvolili hlavne kvôli zaostávaniu slovenského archívnictva v tejto oblasti v porovnaní s najbližšími susedmi. Pozvali sme ako prednášajúcich zahraničných hostí z Rakúska, Nemecka, Maďarska, Poľska, Slovinska a Česka. Výsledkom podujatia bolo nielen porovnanie so susedmi, ale aj verejné potvrdenie našej domnienky a návrh viacerých opatrení, ktoré by mohli zlepšiť spomenutú situáciu. Generálnym partnerom a sponzorom bola firma BACH systems, s. r. o. Prvýkrát sa nám podarilo vydať z AD CD vďaka Jozefovi Hanusovi a Monike Pékovej, na ktorom sa nachádzali všetky prednesené príspevky, prezentácie a fotografie z podujatia. Organizačne a na vysokej úrovni ich zabezpečil Štátny archív v Bytči, pobočka Žilina, za čo patrí všetkým pracovníkom a ich riaditeľovi Mgr. Petrovi Štanskému vďaka. Účastníci prijali nasledovné závery: 1/ stotožnili sa s požiadavkou Katedry archívnictva a PVH v Bratislave týkajúcej sa skvalitnenia výchovy a formovania všeobecného vzdelávania archivárov; 2/ apelovali na odbor archívov a registratúr, aby obnovil činnosť odborných komisií; 3/ apelovali na dodržiavanie vládneho uznesenia o koncepcii rozvoja štátnych archívov.

XII. archívne dni sa uskutočnili 27. – 29. mája 2008 v Skalici. Ústrednou témou bolo: *Sprístupňovanie kultúrneho dedičstva v archívoch*. Aktuálne trendy spracovávania archívnych fondov. Po hektických dňoch to bolo prvé podujatie, ktoré sa venovalo našej primárnej práci. Pestré príspevky boli doplnené prednáškou a výstavou prác Ivana Galamboša a filmom, ktorý sprostredkovali kolegovia. Nádherné prostredie Skalice, počasie a nesmierne pestrý a dobre pripravený program Štátnym archívom v Bratislave, pobočka Skalica – riaditeľkou Mgr. Helenou Polakovičovou a jej pracovníkmi, preniesli archivárov z reality prežitých dní aspoň na chvíľku do ilúzií spojených s archivárskou prácou. Tam sme možno ani tak neďakovali, ale rozhodne sme si to všetci poriadne užívali a vychutnávali. Na AD prijali archivári Vyhlásenie slovenských archivárov zo

dňa 29. mája 2008 ku kritickej situácii Archívu hlavného mesta Bratislavy. Z AD bolo vydané CD vďaka Monike Pékovej a Jozefovi Hanusovi.

XIII. archívne dni v Bojniciach sa uskutočnili 26. – 28. mája 2009. Centrálnou témou boli: *Archívy v krízových situáciách*. Domnievam sa, že toto boli najreprezentatívnejšie archívne dni a to vzhľadom k tomu, že boli zmenené na medzinárodnú konferenciu s najpočetnejším medzinárodným zastúpením, keď len v rámci odborných prednášok vystúpilo 11 zahraničných prednášateľov z Maďarska, Poľska a Česka. Perfektnú organizáciu Štátneho archívu v Nitre, pobočka Bojnice na čele s riaditeľkou Mgr. Danicou Simanovou podporili aj finančné prostriedky z Vyšehradského fondu a generálnym sponzorom Asociáciou správcov registratúr, za čo všetkým menovaným patrí nesmierna vďaka. Z AD sa nám podaril vydať zborník príspevkov a CD, ktorého zostavovateľkou bola Júlia Ragačová a Monika Péková. Na zborníku spolupracoval aj celý rad iných kolegov – Mária Grófová, Ľubomír Ďurina, Michal Švec, Veronika Nováková, Radoslav Ragač a Gábor Strešňák. Spoločným úsilím, ako sa domnievam, podarilo sa veľmi dobré dielo, nehovoriac už o obsahu, ktorý je asi za každých okolností vysoko aktuálny. Na VZ bolo schválené Vyhlásenie slovenských archivárov na podporu výstavby Archívu hlavného mesta SR Bratislavy. Na VZ vznikla požiadavka na zabezpečenie vytvorenia krízového plánu na ochranu archívov v čase živelných pohrôm a v prípade zlyhania ľudského faktora; zabezpečenie odstránenia krízového stavu nasledovných archívov: Archívu hlavného mesta SR Bratislavy, ŠA v Bytči, ŠA v Bytči, pobočka Žilina, ŠA v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš a ŠA v Prešove, pobočka Prešov; preverenie možností zapojenia do medzinárodnej organizácie Modrý štít, ktorej úlohou je zabezpečenie ochrany kultúrnych inštitúcií, medzi ktoré patria aj archívy. Kvôli zabezpečeniu spomenutých úloh sme sa obrátili na MV SR, odbor archívov, no žiaľ, bez väčšieho efektu.

XIV. archívne dni v Komárne sa konajú 25. – 27. mája 2010. Sú venované téme – *Archívy po roku 1989. Víťazstvá a prehry*. Organizuje ich Štátny archív v Nitre, pobočka Komárno. Celé podujatie má nielen spomienkový charakter, ale hlavne hodnotiaci. Výsledkom by mal byť poznatok, či sa slovenské archívnictvo posunulo k lepšiemu alebo k horšiemu na miske váh. Titul generálneho sponzora prijala firma EMBA, ktorá je už naším dlhoročným partnerom.

4/ Exkurzie

Česká republika. 11. októbra 2006 sa uskutočnila exkurzia do Archívu mesta Brna a Okresného archívu v Zlíne.

Slovinsko. 26. –27. septembra 2007 archivári navštívili Slovinsko. Počas dvoch dní sa zoznámili s kolegami, archívmi a pamätihodnosťami miest Ľubľana, Ptuj, Maribor a Celje. Výbor zaznamenal veľmi pozitívne ohlasy súvisiace jednak s výberom destinácie a v neposlednej miere aj s organizáciou podujatia, na ktorej najviac participovali Elena Machajdíková a manželia Ragačovci.

Maďarsko. 5. – 6. októbra 2009 sa uskutočnila exkurzia do cirkevných archívov v Panónii a do Župného archívu vo Vespréme. Na organizácii perfektného programu sa podieľali Elena Machajdíková a Gábor Strešňák.

Plánovaná exkurzia do Poľska – do Poznane v roku 2008 sa neuskutočnila kvôli finančnej a časovej náročnosti.

5/ Fórum archivárov

Fórum archivárov bolo obnovené v roku 2006. Na základe dohody výboru, každoročne SSA vydáva 4 čísla, teda FA je štvrťročník. Zodpovedná za jeho vydávanie je Lucia Krchnáková a v redakčnej rade pracovali: Oľga Kvasnicová, Radoslav Ragač, Gábor Strešňák a Juraj Roháč, jazykovú úpravu zabezpečuje Júlia Ragačová. Časopis vychádza na pôde Štátneho ústredného banského archívu v Banskej Štiavnici aj za pomoci Marty Kalnovičovej, za čo jej i ostatným menovaným patrí mimoriadna vďaka. Počas nášho volebného obdobia vyšlo 15 čísel, z ktorých každé obsahovalo okolo 24 strán (2006 – 2 čísla, 2007 – 4 čísla, 2008 – 4 čísla, 2009 – 4 čísla, 2010 – 1 číslo). Obsah časopisu reflektuje na aktuálne dianie, t. z. na podujatia, ktoré SSA pripravila, uverejňujú sa tu zápisnice zo zasadnutí výborov, zaujímavosti zo zahraničia, či už z našich návštev alebo sa tu snažíme publikovať zaujímavé poznatky z časopisu Medzinárodnej rady archívov (ICA), prinášame informácie o podujatiach, ktoré organizujú nám blízke spoločnosti (napr. historikov, knihovníkov, pamiatkarov, múzejníkov), nachádzajú sa tu recenzie a anotácie kníh viažucich sa k našej profesii. Fórum archivárov spĺňa aj spoločenskú funkciu. Prináša informácie o životných jubileách a úmrtiach našich členov. Výbor očakával pri písaní príspevkov vyššiu aktivitu členov spoločnosti.

6/ Webová stránka

V roku 2007 sme sprevádzkovali webovú stránku, na ktorej sú zverejňované: základné informácie o SSA – stanovy, história, archívne dni, deklarácia V4, Fórum archivárov od roku 2005 do súčasnosti, kontakty a domovská stránka informuje o aktuálnych správach. Spočiatku nám ju pripravoval študent Jakub Tinka, mala klasickú štruktúru a klasický dizajn. Od 1. januára 2007 do mája toho istého roku stránku navštívilo skoro 1000 záujemcov. Pôvodná adresa stránky bola www.archivar.sk.

Od roku 2008 ju pripravuje Bc. Milan Brodniansky, za čo mu ďakujem. Jej adresa je www.archivari.sk. Ku koncu mája ju navštívilo 6666 návštevníkov a dokonca za posledné mesiace, odkedy máme nové sledovanie aj z Anglicka, Austrálie, Nemecka, Maďarska, Poľska a Česka. Počítanie záujemcov sa uskutočnilo až o čosi neskôr, ako samotná stránka vznikla. Stránka má pekný moderný dizajn. Domnievame sa, že by jej náplň by mohla byť aj obsažnejšia. Boli by sme radi, keby ste aj Vy iniciatívne pristúpili k jej tvorbe a posielali nám pozvánky na podujatia, ktoré organizujete, resp. využívali tento priestor na vlastnú propagáciu. Stránka je dôležitá aj kvôli kontaktu s firmami a zahraničnými partnermi, lebo v súčasnosti skutočne platí, že ten kto nie je na webe, tak vôbec neexistuje. Neuspokojivou je pre nás skutočnosť, že stránka nemá ešte stále cudzojazyčné verzie, minimálne v anglickom a nemeckom jazyku.

8/ Iná propagácia SSA a archívnictva

Na podporu mladých nádejných archivárov a kvôli rozvoju samotnej archivárskej vedy vypísal v roku 2006 výbor súťaž o *Cenu Elemíra Rákoša*, ktorá mala byť udelená archivárom a historikom do 30 rokov za odbornú štúdiu z oblasti archívnictva a pomocných vied historických. Táto sa stretla s absolútnym nezaujmom. V roku 2007 sa súťaže zúčastnila Katarína Bodnárová zo SNA so štúdiou: Bratislavské mestské knihy na prelome stredoveku a novoveku z pohľadu diplomatiky. Obsadila prvé miesto. Odvtedy sa nám do súťaže prihlásila iba jedna práca archivárky zo Starej Ľubovne, ktorá prišla po uzávierke.

Erb SSA. Ideovo ho navrhol a výtvarne stvárnil heraldik Ladislav Vrtel. Erb zobrazuje nám dobre známeho Janusa a dáva našej spoločnosti punc historickosti a dôveryhodnosti, za čo sme autorovi veľmi vďační. Je zapísaný v Heraldickom registri SR pod signatúrou W-110/2007. Bol publikovaný v Heraldickom registri SR VI.

V roku 2008 sme podporil vydanie *zborníka z X. archívnych dní v Levoči*, týkajúcom sa dejín archívov a archívnictva – RAGAČOVÁ, Júlia (zost.): *Dejiny archívov na Slovensku*. Bratislava 2008, 184 s.

Deň otvorených dverí. Podujatie bolo navrhnuté na VZ v Skalici v roku 2008. Podľa pôvodného návrhu a v súlade s rozhodnutím Medzinárodnej rady archívov sa tento mal uskutočniť okolo 8. júna, ktorý bol vyhlásený za Medzinárodný deň archívov. Ako prvý reagoval na výzvu SSA Archív mesta Košíc. Podujatie sa uskutočnilo 11. – 12. septembra 2009 v 15 archívoch z celkového počtu 72.

Ocenenie SSA. Pri príležitosti 20. výročia vzniku SSA v roku 2009 pri príležitosti Archívnych dní v Bojniciach boli ocenení za rozvoj SSA: Veronika Nováková, Elena Machajdíková, Mária Kačkovičová, Jozef Klačka, František Palko, Ladislav Vrtel, Juraj Roháč, Jozef Hanus, Ján Šulavík a Zuzana Kollárová. Plaketu navrhol Ladislav Vrtel. Zobrazuje erb SSA. Prevedenie urobila reklamná agentúra OLYMP, Santovka.

26. mája 2010 boli ocenení IN MEMORIAM prvý predseda SSA PhDr. Elemír Rákoš, CSc. a dlhoročný člen výboru SSA PhDr. Ján Dubovský. Ocenením Za dlhoročnú spoluprácu sme vyjadrili svoju vďaku firme EMBA Trade z Nových Zámok v zastúpení Ing. Tibora Erdélyiho a firme BACH systems v zastúpení Krasimira Damjanova.

Biografický slovník archivárov. Myšlienka sa znovuobnovila v roku 2008. K októbru 2009 bolo zozbieraných 266 hesiel. V súčasnosti sa kreuje redakčná rada a v práci SSA bude pokračovať po VZ v Komárne.

9/ Rôzne

Spolupráca s múzejníkmi a knihovníkmi začala prvým stretnutím 2. decembra 2008. *Zmena stanov SSA* bola navrhnutá na zasadnutí výboru 11. 3. 2008 a odsúhlasená členskou základňou na VZ v Skalici 29. 5. 2008. Výbor pripravil každoročne dokumentáciu potrebnú pre získanie 2% dane. Žiaľ, nepodarilo sa nám získať dobrovoľníkov, ktorí by sa zúčastnili pomoci po katastrofe v Kolíne, kde sa 3. marca 2009 zrútila budova archívu po prekopení jej základov kvôli metru.

Dovoľte mi ešte jeden citát, ktorý napísal doc. PhDr. Ján Beňko, CSc. pri príležitosti poverenia Dr. Mariána Zemeneho zo ŠA v Nitre zostavením Slovníka slovenskej archívnej terminológie: *P. S.: I meškali sme, no dejiny nás (azda budú také milostivé) ospravedlnia, no nezabudnú nám, ak ten čas a túto príležitosť prepasíme. Dá Boh, že nám, tým po 50-tke, skoro zmizne červeň z líc (za naše odborné hriechy) a Vy, mladší, (nepochybne múdrejší ako my vtedy, v roku 1974) sa nad ňou budete čoskoro usmievať. Radi, so zahanbením, ale so zadosťučinením Vaše pošklabky prijmete.*

Milé kolegyně, kolegovia. Dovoľte mi, aby som vám všetkým poďakovala za ústretovosť, ktorú ste mi preukazovali pri plnení neľahkých úloh. Zároveň chcem poďakovať členom výboru za prácu bez nároku na akúkoľvek finančnú odmenu a bez časových obmedzení. Verím, že ste aj vy postrehli množstvo dobre odvedenej práce. Verím, že ktokoľvek prevezme predsednícke žezlo, bude mať archívárov tak rád ako ja, že preň nebude žiadna chvíľa, ktorú bude venovať archívárom, premárneným časom a, že bude pokračovať v začatých podujatiach. Verím, že myšlienky docenta Beňka o premárnenom čase nebudú platiť aj po pár rokoch.

Zuzana Kollárová

Príloha č. 2:

Správa o činnosti výboru SSA (jún 2006 - máj 2010)

Milé kolegyně, milí kolegovia,

štvorročné funkčné obdobie uplynulo, a tak nastal čas na bilancovanie. Na valnom zhromaždení v Levoči 22. júna 2006 začal fungovať 9-členný výbor v tomto zložení:

predseda - PhDr. Zuzanou Kollárovou, PhD (ŠA Levoča – pobočka v Poprade)
podpredseda - Doc. PhDr. Juraj Roháč, CSc. (FF UK v Bratislave)
tajomník - PhDr. Elena Machajdíkova (Archív SNM)
hospodár - Mgr. Mária Kačkovičová (Archív Národnej banky Slovenska, Bratislava)

členmi výboru boli:

Mgr. Lucia Krchnáková (ŠÚBA, Banská Štiavnica)
PhDr. Oľga Kvasnicová (ŠA v Nitre, pobočka Topoľčany)
PhDr. Veronika Nováková (ŠA v Bratislave, pobočka Šaľa)
PhDr. Radoslav Ragač, PhD. (Archív ÚPN, SNA, Bratislava)
PhDr. Ladislav Vrtel (MV SR – odbor archívov, Bratislava)

revízna komisia pôsobila v tomto zložení:

predseda - Ing. Jozef Hanus, CSc. (SNA; MV SR – odbor archívov, Bratislava)
členovia: Mgr. Gábor Strešňák (Archív ÚPN, Mestské múzeum v Senci)

Na prvom riadnom zasadnutí 10. augusta 2006 si výbor založil redakčnú radu v zložení :

predseda - PhDr. Radoslav Ragač, PhD.

členovia - doc. PhDr. Juraj Roháč, CSc.,

PhDr. Oľga Kvasnicová,

Mgr. Lucia Krchnáková

aj Mgr. Gábor Strešňák, člen revíznej komisie.

Rokovania výboru spoločnosti sa uskutočňovali spravidla raz za dva mesiace, niekedy aj častejšie. V roku 2006 a 2010 to bolo tri razy a v rokoch 2007 a 2008 priemerne 8-krát. Členovia výboru sa ich zúčastňovali pravidelne, výbor bol vždy spôsobilý uznášať sa, pretože prítomná bola vždy nadpolovičná väčšina jeho členov. Všetkých zasadnutí sa zúčastňovali aj členovia revíznej komisie. Zápisnice z rokovaní výborov, respektíve ich stručné zhrnutia, boli pravidelne uverejňované aj na stránkach Fóra archivárov.

Rokovania výboru väčšinou viedla predsedníčka Z. Kollárová, v jej neprítomnosti podpredseda doc. J. Roháč. Na programe rokovaní boli aktuálne úlohy spoločnosti, ale aj archívnictva a archívov vôbec. Najčastejšou témou boli archívne dni, tie uplynulé alebo nasledujúce a s nimi súvisiace činnosti odborné, organizačné, finančné aj propagačné. Počas funkčného obdobia výbor realizoval X. archívne dni v Levoči (*Dejiny archívov na Slovensku*), XI. v Žiline (*Archívy 21. storočia. Sprístupňovanie archívnych fondov a nové technológie*), XII. v Skalici (*Sprístupňovanie kultúrneho dedičstva v archívoch. Aktuálne trendy spracovávania archívnych fondov.*), XIII. v Bojniciach na tému *Archívy v krízových situáciách* a tieto posledné XIV. v Komárne na tému *Archívy po roku 1989. Víťazstvá a prehry*.

Zborník príspevkov z jubilejných X. archívnych dní v Slovenskej republike na tému *Dejiny archívov na Slovensku* vydalo MV SR – odbor archívov (a registratúr). Vďaka získaniu finančných sponzorských dotácií sa podarilo výboru vydať z archívnych dní v Žiline a v Skalici CD s príspevkami aj s fotogalériou. S podporou Vyšehradského fondu a sponzorov vyšiel zborník z bojnických archívnych dní aj s CD.

K pravidelným bodom programu výborov patrili prípravy stavovského štvrťročníka Fóra archivárov a webovej stránky spoločnosti www.archivari.sk. Sú na nej uverejnené aktuality z činnosti spoločnosti. Okrem informácií o histórii SSA, legislatíve, členskej základni, nájdete na nej aj fotogalériu z našich akcií. Stránka obsahuje tiež dôležité kontakty príbuzných spoločností, prípadne informácie o firmách našich mecénov. Pri rozosielaní aktuálnych informácií na Vaše emailové adresy sa niekedy stáva, že nedorazia k adresátovi, ale sa vracajú ako nedoručiteľné. Dôvodom býva nenahlásená zmena adresy, ale často aj technika. Všetky čerstvé aktuality si však nájdete na webovej stránke.

Hospodárenie spoločnosti patrilo pravdaže vždy k najzávažnejším a najčastejším bodom programu všetkých zasadnutí. Snahou výboru bolo získať finančné zdroje na aktivity spoločnosti.

Darilo sa to aj vďaka sponzorským príspevkom a 2% z daní našich archívnych platov. Peňažné príspevky sa poskytovali výlučne na podporu odbornej činnosti, napríklad na zahraničné cesty, na ktorých členovia výboru prezentovali našu spoločnosť alebo slovenské archívnictvo. Finančné príspevky poskytla spoločnosť aj na stáže mladým kolegom do Poľska.

Už tradične sme sa zaoberali organizovaním obľúbených odborných exkurzií. V roku 2006 sa uskutočnila exkurzia na Moravu, navštívili sme Archív mesta Brna a Okresný archív v Zlíne, o rok neskôr sa našim cieľom stali archívy v slovinských mestách Maribor, Ptuj, Ljubljana a Celje. Minulý rok sme navštívili maďarské archívy v Panonnhalme, Vespréme a Zirci. Určite mi dáte za pravdu tí, ktorí ste sa exkurzií zúčastnili, že sme nadobudli prehľad o starostlivosti o archívy v okolitých krajinách a navyše vďaka priateľskej a kolegiálnej starostlivosti hostiteľských archivárov sme si zo všetkých exkurzií odniesli nezabudnuteľné zážitky.

Keďže sme už na Valnom zhromaždení SSA v Skalici spomínali niektoré aktivity výboru za roky 2006 – 2008, pripomeniem niektoré len stručne.

V roku 2006 bola horúcou témou výborových zasadnutí novela zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach, respektíve jej novelizácia. Výbor zaslal do SNR pozmeňujúce návrhy, ktoré však v konečnom dôsledku neboli akceptované a do platnosti vstúpila novela podľa navrhovaného znenia MV SR - odborom archívov a registratúr s účinnosťou od 1. júna 2007 pod č. 216/2007.

Spolupráca s partnerskými zahraničnými spoločnosťami patrila k nosným témam diskusií. Sľubným začiatkom bola ponuka maďarských archivárov na zmluvné zastrešenie odbornej spolupráce medzi archívami a spoločnosťami oboch krajín. Účasť zástupcov nášho výboru na medzinárodných podujatiach archivárov dopomohla rozvoju spolupráce aj s ďalšími krajinami, ktoré vyústilo do založenia spoločenstva tzv. V4 v Poprade v roku 2007. V4 združuje archívne spoločnosti Českej republiky, Maďarska, Poľska a Slovenska. Prvé kontakty prerástli do ďalšej odbornej medzinárodnej spolupráce. Príkladom sú napríklad stáže pre mladých archivárov v Toruni v Poľsku, ktoré sa uskutočnili tohto roku už po druhýkrát.

Výbor vyvinul snahu aj o interdisciplinárnu spoluprácu s príbuznými spoločnosťami. V Slovenskom národnom múzeu sa koncom roka 2008 konalo stretnutie zástupcov Spoločnosti slovenských archivárov s múzejníkmi a knihovníkmi. Hlavným zámerom zasadnutia zástupcov príbuzných profesijných združení zaoberajúcich sa ochranou a záchranou národného kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky, bolo nadviazanie vzájomnej odbornej spolupráce. Spolupráca sa mala realizovať v spoločných interdisciplinárnych odborných projektoch a vo vzájomnom informovaní. Táto iniciatíva zatiaľ však ostala len v rovine odkazov na stránky spomínaných spoločností.

Výbor prerokovával a zasielal svoje stanoviská k odborným otázkam, ktoré zasahovali do archívnej činnosti a existencie archívov. Napríklad zaslal podporné stanovisko Ministerstvu vnútra SR v roku 2007 ohľadom dodržiavania vládneho uznesenia zhrnutého v *Koncepcii rozvoja štátnych archívov*, aby vláda plnila podmienky zakotvené v tejto Koncepcii a zefektívnila tak všetky činnosti v štátnych archívoch. Predovšetkým finančné, technické vybavenie a personálne

dobudovanie, ako aj výstavbu Archívu hlavného mesta SR Bratislavy a ochranu archívnych dokumentov.

Ústrednou témou zasadaní výboru v roku 2007 boli priam likvidačné hrozby v podobe prepúšťania archivárov. Členovia výboru písomne žiadali predsedu vlády Roberta Fica a podpredsedu a ministra vnútra Roberta Kaliňáka o prehodnotenie svojho rozhodnutia s argumentáciou, že archívy sú už aj tak dlhodobo personálne poddimenzované. S nie veľmi optimálnymi výsledkami. Výbor využil silu médií, v novembri 2007 vyšiel v týždenníku *Týždeň* článok s informáciami o stave v štátnych archívoch s alarmujúcimi prognózami. Ďalej nasledovalo *Vyhlásenie výboru Spoločnosti slovenských archivárov zo dňa 21. novembra 2007 ku kritickému situácii v ochrane archívneho dedičstva Slovenskej republiky*, ktoré výbor poskytol na zverejnenie do tlačových agentúr. Prostredníctvom tohto Vyhlásenia sa výbor obrátil na širokú verejnosť s výzvou o pomoc pri riešení kritického situácie v sieti štátnych archívov Slovenskej republiky. Ohlas zo strany odbornej aj laickej verejnosti bol veľmi pozitívny a povzbudzujúci. Možno vlna nespokojnosti a kritiky zo strany médií a podpora verejnosti dopomohla k zmierneniu prepúšťania. Ministromi vnútra bolo adresované aj *Vyhlásenie slovenských archivárov zo dňa 29. mája 2008 ku kritickému situácii Archívu hlavného mesta SR Bratislavy!* Odpoveď ministra však do celej záležitosti väčšie nádeje nepriniesla.

V roku 2009 Spoločnosť slovenských archivárov v presvedčení, že dezintegrovanie odboru archívov a registratúr nie je na prospech ďalšieho rozvoja archívnictva v SR, vypracovalo uznesenie vo forme *Vyhlásenia výboru Spoločnosti slovenských archivárov zo dňa 16. septembra 2009 za zachovanie integrity archívneho systému v Slovenskej republike*, ktoré zaslalo na vedomie riaditeľovi odboru archívov MV SR, predsedovi Vedeckej archívnej rady a vedúcemu Katedry archívnictva a pomocných vied historických na FF UK v Bratislave. Téma rozdelenia odboru archívov a registratúr bola nosnou témou aj zasadnutia Vedeckej archívnej rady.

Výbor spolupracoval aj s partnerskými spoločnosťami, najmä so sekciou archívnictva a PVH SHS pri SAV. Podieľal sa finančnými príspevkami, napríklad na realizácii slávnostnej akadémie v novembri 2007 venovanej pani docentke Darine Lehotskej, ale aj vedeckej konferencii DIPLOMATICA ECCLESIASTICA, ktorá sa konala v Slovenskom národnom archíve v roku 2008.

Nielen listom vyjadrujúcim solidaritu s nemeckými archivármi v Kolíne nad Rýnom v roku 2009 chceli členovia výboru pomôcť postihnutým, snažili sa zorganizovať aj účasť našich archivárov na záchranných prácach.

Výbor Spoločnosti v snahe podporiť publikačnú činnosť mladých archivárov vyhlásil súťaž o najlepšiu pôvodnú vedeckú štúdiu z oblasti archívnictva, prípadne aj pomocných historických vied z archívnych prameňov v roku 2007. Niesla meno Elemíra Rákoša – jedného zo zakladateľov našej spoločnosti a archivára, ktorý sa intenzívne venoval archívnej teórii a metodológii. Uskutočnil sa však len jeden ročník, prvý. V ňom získala ocenenie Mgr. Katarína Bodnárová, PhD. prácou *Bratislavské mestské knihy na prelome stredoveku a novoveku z pohľadu diplomatiky*. Ani príslub výboru, že víťazné práce budú publikované v Slovenskej archivistike ani finančná odmena nezaujali mladých kolegov a súťaže sa viac nikto nezúčastnil.

Výbor riešil na svojich rokovaníach rôzne organizačné a administratívne záležitosti. Výsledkom bol aj nový hlavičkový papier s erbovým znamením spoločnosti. Autorom erbového znamenia je Dr. L. Vrtel, je autorom aj návrhov plakiet. Na minuloročných archívnych dňoch v Bojniciach boli slávnostne udelené výročné plakety pri príležitosti 20. výročia založenia spoločnosti. V tomto roku si odnesú plakety za zásluhy o rozvoj SSA ďalší zaslúžilí členovia spoločnosti.

Na výborových zasadnutiach sme sa zaoberali aj s ďalšími aktuálnymi otázkami súvisiacimi s prácou archivárov. Výbor zaujímal k nim stanoviská s návrhmi možných riešení. Týkali sa napríklad úprav stanov. V roku 2008 bola na Valnom zhromaždení v Skalici odsúhlasená úprava stanov týkajúca sa vydávania publikácií a iných materiálov propagujúcich slovenské archívy a archívnictvo, možnosti udeliť čestné členstvo fyzickej osobe, ktorá prispela k rozvoju a propagovaniu archívov a archívnictva na Slovensku (čestné členstvo schvaľuje na návrh výboru Valné zhromaždenie) a vypustenie povinnosti účasti najmenej 70 percent všetkých členov Spoločnosti na zasadnutí Valného zhromaždenia. Tohto roku sme navrhli ďalšie úpravy, napríklad zavedenie náhradníctva do výboru aj revíznej komisie.

Členská základňa sa pomaly rozrastá, nových členov schvaľuje výbor, k dnešnému dňu evidujeme 360 členov spoločnosti.

V snahe prezentovať bohatstvo archívov, vyzval výbor archívy v SR v septembri 2009 o otvorenie dverí a sprístupnenie archívneho dedičstva verejnosti, ktorá nie je ich bežnými návštevníkmi. Pridalo sa 16 štátnych archívov a jeden špecializovaný verejný archív. Niektoré archívy sa pre objektívne dôvody nemohli zapojiť, niektoré však už tradične sprístupňujú svoje bohatstvo pri slávnostných príležitostiach svojho regiónu. Záujem verejnosti aj médií je dostatočným dôkazom záujmu o naše pamäťové inštitúcie.

V roku 2008 inicioval výbor prípravu a vydanie Biografického slovníka slovenských archivárov, aj keď práce na ňom ešte nie sú celkom v závere, zozbieraných medailónov je už asi okolo 300.

Aj ďalšie aktivity výboru dopomohli propagovať archívy a ich bohatstvo, príkladom toho je napríklad závesný kalendár na rok 2009 s unikátnymi archívnymi dokumentmi zo štátnych archívov.

V závere mi dovoľte popriať novému výboru úspešnú a prospešnú prácu pre Spoločnosť slovenských archivárov.

Ďakujem za pozornosť!

Elena Machajdíkova, tajomníčka SSA

Správa o stave hospodárenia. s finančnými prostriedkami SSA
za obdobie od 16. 05. 2008 do 30. 04. 2010

Účtované v slovenských korunách

Stav účtu k 16. 05. 2008	164 235,65
Stav pokladne k 16. 05. 2008	4 773,50
Stav od 16. 05 do 31. 12. 2008	

	Príjmy	Výdavky	Stav
Pohyb na účte			
Členské a zápisné	2 350,00		
Dotácia pokladne		45 215,00	
Vložné na 12. AD - fyzické osoby	200,00		
Vklad MsP Lučenec, BACH	5 000,00		
Vklad hotovosti na účet	15 000,00		
Úroky z vkladu	103,20		
Poplatky		1 807,26	
Poplatok za členstvo v MRA		4 590,45	
Tlač kalendára na rok 2009		31 630,00	
2% daň	29 578,00		
Spolu:	52 231,20	83 242,71	

Pohyb v pokladni

Členské a zápisné	11 700,00		
Dotácia pokladne (výber z účtu)	45 215,00		
Preddavok na 12. AD			
Vložné na 12. AD - fyzické osoby	29 900,00		
Vložné na 12 AD: BACH, s. r. o.	6 000,00		
Vložné na 12. AD: Slov. historická spol.	2 000,00		
12. AD - celková suma		53 508,50	
12. AD - doc. Juraj Roháč, ubytovanie		2 100,00	
12. AD - CD		6 764,00	
Doména – www.archivari.sk; ročný poplatok		1 240,00	
Cestovné na akcie		6 050,00	
Porada MV SR (sponzor Bach)		5 000,00	
Hotovosť zaslaná na účet SSA		15 000,00	
Poplatky - matrika, notár, kolky		2 215,00	
Poštovné		1 584,00	
Kvety, dary		1 939,50	
Príspevok pre SNA na medz. konferenciu		1 157,50	
Spolu v pokladni	94 815,00	96 558,50	

Stav účtu k 31. 12. 2008	4 417,25	133 074,14
Stav pokladne k 31. 12. 2008	100,58	3 030,00
Stav od 01. 01. do 31. 12. 2009		
<u>Účtované v eurách</u>		

	Príjmy	Výdavky	Stav
Pohyb na účte			
Členské a zápisné	921,00		
Dotácia pokladne		1 970,00	
Vložené na 13. AD - firmy:			
Mesto Nováky	160,00		
Obec Ráztočno	100,00		
Obec Bystričany	160,00		
EMBA Trade s. r. o.	200,00		
Microform, s. r. o.	300,00		
CEIBA, spol. s r. o.	200,00		
Mercator DMS	200,00		
Vložené pre poradu MV SR	448,00		
Vložené na 13. AD - fyzické osoby	20,00		
Vklad hotovosti z pokladne SSA	800,00		
Úroky z vkladu	5,57		
2% daň	700,70		
Kalendáre predaj	16,00		
Poplatok za členstvo v MRA		50,00	
Poplatky		87,47	
Cestovné a akcie		93,00	
Zborník z 13. AD		1 523,20	
Honoráre za príspevky do Zborníka		850,00	
Daň z úroku		0,98	
Spolu:	4 231,27	4 574,65	
Pohyb v pokladni			
Členské a zápisné	865,00		
Dotácia pokladne (výber z účtu)	1 970,00		
13. AD - záloha		320,00	
13. AD - vložené účastníci fyzické osoby	1 740,00		
13. AD - vložené BACH systems	200,00		
13. AD - celkové zúčtovanie		2 658,17	
13. AD - zhotovenie CD			
Kalendáre predaj	203,73		
Cestovné a akcie		343,70	
Exkurzia Maďarsko - celková platba		1 059,20	
Exkurzia Maďarsko - od účastn. v hotov.	1 059,20		
Doména a ročný poplatok		73,87	
Hotovosť na účet SSA		800,00	
Medzin. vedecká konferencia v SNA		99,60	
Porada MV SR (sponzorské)		450,50	

Poštovné, kvety, darčeky, notár, iné		280,74	
Spolu v pokladni	6 037,93	6 085,78	
Stav účtu k 31. 12. 2009			4 073,87
Stav pokladne k 31. 12. 2009			52,73

Stav od 01. 01. 2010 do 30. 04. 2010

	Príjmy	Výdavky	Stav
Pohyb na účte			
Členské a zápisné	1 183,50		
Vložné firmy: spolu	1516		
Obec Kližská Nemá	50,00		
Complet, s. r. o.	200,00		
Obec Veľké Kosihy	100,00		
Obec Dulovce	166,00		
Obec Bajč	100,00		
Proman	200,00		
Ceiba	200,00		
Mercator	200,00		
Komárno	100,00		
Bach	200,00		
Vyšehradský fond	3 993,66		
Základný úrok kreditný	1,97		
Daň z úroku		0,36	
Poplatky		30,14	
Spolu	6 695,13	30,50	

Pohyb v pokladni

Členské a zápisné	221,50		
Poplatky			
Poštovné, kvety, darčeky, notár, iné		89,50	
Nákup bločkov		13,50	
Doména - archivari.sk; poplatok		22,60	
Spolu	221,50	125,60	

Stav účtu k 30. 04. 2010			10 938,50
Stav pokladne k 30. 04. 2010			148,63

19. mája 2010

Vypracovala Mgr. Mária Kačkovičová
hospodárka SSA

**Správa revíznej komisie Spoločnosti slovenských archivárov
za obdobie 16. mája 2008 – 30. apríla 2010**

Vážené dámy a páni,

dovoľte mi, aby som predniesol správu revíznej komisie SSA od posledného valného zhromaždenia SSA konaného v máji 2008 do 30. apríla 2010. Stav hospodárenia s finančnými prostriedkami SSA pri revízii, ktorá bola vykonaná dňa 20. mája 2010, je nasledovný:

Priebežný stav k 31. 12. 2008 (slovenské koruny)

Zostatok na účte	133074,14,-Sk
Zostatok v pokladni	3030,-Sk
Príjmy spolu od 16. 05. do 31. 12. 2008	147046,20,-Sk
Výdavky spolu od 16. 05. do 31. 12. 2008	179801,21,-Sk

Priebežný stav k 31. 12. 2009 (eurá)

Zostatok na účte	4073,87,-€
Zostatok v pokladni	52,73,-€
Príjmy spolu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009	10269,20,-€
Výdavky spolu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009	10660,43,-€

Priebežný stav k 30. 04. 2010 (eurá)

Zostatok na účte	10938,50,-€
Zostatok v pokladni	148,63,-€
Príjmy spolu od 01. 01. 2010 do 30. 04. 2010	6916,63,-€
Výdavky spolu od 01. 01. 2010 do 30. 04. 2010	156,10,-€

Revízna komisia konštatuje, že všetky príjmy a výdavky sú podložené dokladmi a všetky sú správne zapísané ako na účte SSA, tak aj v pokladni SSA. Osobitne sa ukladajú výpisy z bankového účtu a osobitne sa ukladajú príjmové a výdavkové pokladničné doklady.

Revízna komisia vyhlasuje, že účtovná evidencia hospodárenia Spoločnosti slovenských archivárov je správna a bezchybná.

V Bratislave 20. mája 2010

Za revíznu komisiu SSA:

Ing. Jozef Hanus, CSc. – predseda
ThDr. Valéria Hrtánková – členka
Mgr. Gábor Strešňák – člen

Z domova a zo sveta

Výmenný pobyt v Štátnom archíve v Poznani

17.-21. máj 2010

Výmenný pobyt sa uskutočnil v rámci dohody medzi Spoločnosťou slovenských archivárov a spoločnosťou poľských archivárov (Stowarzyszenie archiwistów Polskich). Pobyt prebiehal v Štátnom archíve v Poznani (Archiwum Państwowe w Poznaniu), bol zameraný na problematiku reštaurovania a konzervovania, týkajúcu sa viacerých aspektov v danom odbore. Archív disponuje veľkým reštaurátorským pracoviskom, v ktorom využívajú najmodernejšie technológie pri reštaurovaní archívnych dokumentov. Patrí medzi najlepšie pracoviská v Poľsku.

Po príchode nás vedúci reštaurátorského pracoviska Mgr. Premyslaw Wojciechowski oboznámil s pracoviskom. Zoznámil nás s riaditeľom Mgr. Henrykom Krystekom, ktorý nás privítal v archíve.

Vedenie pracoviska rozdelilo náš program na teoretickú a praktickú časť. Problematika bola zameraná hlavne na neutralizáciu papiera, jeho lamináciu a dolievanie chýbajúcich častí papierovej hmoty.

Najväčším problémom, s ktorým prichádzajú do kontaktu, je práve kyslý papier. Najviac je postihnutý papier z polovice 19. až do polovice 20. storočia. Neutralizácia tohto papiera je prioritou pracoviska. Pracujú tu s americkou technológiou BOOKKEEPER. Túto technológiu sme si mali možnosť vyskúšať v praxi. Technológia spočíva v aplikácii roztoku pomocou striekacej pištole priamo na objekt, je natoľko dokonalá, že nedochádza k poškodeniu písacích látok, farieb a nepôsobí agresívne. Ošetrovaný objekt je suchý do niekoľkých minút.

Ďalším reštaurátorským postupom, s ktorým sme boli oboznámení, bola laminácia archiválií pomocou Filmoplastu R. Materiál je vhodný na celoplošné laminovanie. Laminácia sa prevádza v laminovacom zariadení, v ktorom sa aplikuje spomínaný Filmoplast R na archiválie. Filmoplast R sa aplikuje na papier, ktorý je vo veľmi zlom fyzickom stave a hrozí jeho úplná deštrukcia.

Následne nás oboznámili s dolievaním chýbajúcej papierovej hmoty. S tým súvisiace ďalšie postupy, ako je farbenie papierovej hmoty, glejenie a pod. Na dolievanie používajú prístroje na princípe samospádu, kde sa papierová hmota sama usadí v chýbajúcich častiach.

V archíve sme prešli všetkými oddeleniami, oddelenie digitalizácie, študovne a depozity. V digitalizačnom oddelení sme sa oboznámili s technológiami, ktoré používajú. Digitalizujú všetky archívne dokumenty od listín až po knihy, pričom využívajú viac druhov skenerov.

Archív prešiel z veľkej časti rekonštrukciou. Všetky depozity disponujú posuvnými regálmi a sú klimatizované.

V ďalších dňoch sme navštívili reštaurátorské pracoviská príbuzných organizácií. Prvým bol ateliér reštaurovania a konzervovania Národného múzea v Poznani. V tomto ateliéri nás previedla jeho vedúca pracovníčka, ktorá nás oboznámila s postupmi pri reštaurovaní objektov z fondov

múzea. Vysvetlila princípy postupov pri práci a niektoré predviedla na ukázkach. Nasledujúci deň sme podľa programu navštívili laboratórium na ochranu Arcidiecéznych dokumentov. Laboratórium sa nachádza v arcidiecéznom archíve v mestskej časti Ostrow Tumski. Pracovník laboratória nás previedol celým komplexom archívu. Zaviedol nás aj do reštaurátorského ateliéru so zameraním na sakrálnu umenie, akými sú plastiky, obrazy a nábytok. Po exkurzii v priestoroch organizácie nás privítalo vedenie arcidiecézy, kde nám vo forme virtuálnej prezentácie priblížili rekonštrukciu objektu.

Posledným reštaurátorským pracoviskom bol ateliér v Univerzitnej knižnici. Oboznámili sme sa s celkovým fungovaním ateliéru. Vedúca pracovníčka nám ukázala niektoré postupy. Pracovisko disponuje kvalitnou dezinfekčnou komorou a kvalitnými technológiami na dolievanie chýbajúcej papierovej hmoty.

Program, ktorý sme mali pripravený, zahŕňal aj kultúrne organizácie ako národné múzeum, knižnica rodiny Raszyńskich, múzeum knihárstva a mestskú radnicu. Navštívili sme koncert vážnej hudby na poznańskom konzervatóriu v priestoroch Aula Nova.

Pobyt v Poznani hodnotíme ako veľmi dobrý. Získali sme mnoho cenných informácií v odbore reštaurovania a konzervovania. Tieto informácie budeme prakticky využívať aj na našom pracovisku v Štátnom archíve v Levoči.

Celý pobyt bol veľmi dobre organizačne zvládnutý, za čo patrí vďaka vedeniu archívu. Taktiež ubytovanie bolo na vysokej úrovni a aj služby s tým spojené. Mesto Poznań je plné pamiatok a odporúčame ho navštíviť.

Martin Petrínek a Peter Ližbetin, ŠA Levoča

XIV. archívne dni v Slovenskej republike očami najmladších archivárov

(tento príspevok si nenárokuje na vyčerpávajúce priblíženie všetkých príspevkov, naopak, sumarizuje fakty, ktoré v prednáškach rezonovali najčastejšie)

V dňoch 25. – 27. 05. 2010 sa v Komárne uskutočnili už v poradí XIV. archívne dni na tému *Archívy po roku 1989 – víťazstvá a prehry*. Téma nepochybne zaujímavá, avšak pre najmladšiu generáciu pracovníkov archívov prakticky neuchopiteľná, keďže niektorí z nás mali v tom čase len pár rokov. O to väčšie však bolo naše očakávanie, čo toto „bilancovanie“ prinesie, akú štafetu nám naši kolegovia odovzdávajú a hlavne, ako uplynulých dvadsať rokov v archívnictve hodnotia? Ako víťazstvo či ako prehru? A čo prevážilo?

Do „kolónky“ prehry prednášatelia zaradili nasledovné udalosti:

- zaradenie siete štátnych archívov do gescie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Napriek tomu, že väčšina z nás túto skutočnosť nepokladá za optimálne riešenie, nikto si však netrúfa odhadnúť, aký osud by nás čakal pod krídlami iného ministerstva.

- negatívny ohlas (i keď rešpektujeme pluralitu názorov ☺) na rozdelenie odboru archívov a registratúr. Niektoré nevyjasnené kompetencie medzi odbormi spôsobujú zbytočnú komplikáciu práce archivárov, ktorí by skôr privítali plnenie záväzku o deklarovanej spolupráci oboch odborov.

- utlmená činnosť Metodickkej a *Predarchívnej komisie* ako poradných orgánov riaditeľa odboru. Nie je nám celkom jasné kto, alebo čo prekáža v ich opätovnom naštartovaní a plnení práce. (Pre objektívnosť je nutné dodať, že dňa 1. 7. 2010 sa uskutočnilo prvé zasadnutie Metodickkej komisie v inovovanom šate). Obnovenie činnosti komisií však nemožno vnímať samoučelne, práve naopak, my sami by sme mali iniciatívne volať po výsledkoch ich práce.

- zákon neodráža v plnej miere potreby archivárov a „medzery“ v ňom spôsobujú problémy, ktorým sa nie vždy dá ľahko vyhnúť. Na druhej strane veríme, že pripravovaná „modernizácia“ vyhlášky bude pre archivársku obec príjemným prekvapením.

- alarmujúci stav niektorých budov, v ktorých sídlia štátne archívy alebo ich pobočky a nedostatok financií na ich rekonštrukciu.

- výkon štátnej správy ďaleko prevyšujúci výkon odbornej archívnej činnosti.

- finančné ohodnotenie archivárov, ktoré rozhodne nepôsobí ako lákadlo pri výbere povolania, práve naopak, je istým strašiakom. Zdá sa, že je to zároveň jedným z faktorov ovplyvňujúcich klesajúci záujem o štúdium archívniectva.

- nezáujem o ďalšie medzinárodné projekty, ako o tie, ktoré sú v súčasnosti rozbehnuté (ICARus, ENArC, ktorých účastníkmi je Slovenský národný archív).

To skutočne niet archivárov, ktorí by mali záujem investovať chuť, energiu, či čas do ich realizácie? A to ani v časoch, keď vo všetkých ukazovateľoch niekoľkonásobne zaostávame za zahraničím?

Ako menšie či väčšie výhry boli hodnotené:

- kroky výboru Spoločnosti slovenských archivárov uskutočnené v krízovej situácii spojenej s prepúšťaním zamestnancov.

- zlepšenie medzinárodnej spolupráce (predovšetkým krajín Vyšehradskej štvorky), organizovanie zahraničných stáží.

- vydávanie zborníka z Archívnych dní v papierovej i elektronickej podobe (CD).

- vydanie Sprievodcu po archívnych fondoch v slovenskom a anglickom jazyku.

- vznik samostatnej Katedry archívniectva a pomocných vied historických v roku 2000 na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

- spolupráca Katedry archívniectva a pomocných vied historických s niektorými štátnymi archívmi v oblasti zabezpečovania odbornej praxe poslucháčov.

- zvýšený záujem o spoluprácu v oblasti správy registratúry zo strany tých pôvodcov, ktorí nemajú povinnosť vypracovať registratúrny plán.

- zviditeľňovanie sa štátnych archívov v regiónoch a publikačná činnosť predovšetkým pobočiek štátnych archívov.

Čo dodať na záver? Snáď len toľko, že nám, „mladým archívárom“, neprináleží hodnotiť výsledky uplynulých dvadsiatich rokov, teda „dedičstvo“, ktoré nám odovzdávajú naši starší kolegovia. Podávame sumár toho, čo niekoľko archívárov malo odvahu povedať nahlas. Po sumarizácii by však mal nasledovať plán. Nie plán toho, čo skritizujeme nabudúce, ale plán, ktorý umožní slovenskému archívnictvu postup do „vyššej ligy.“ Veď...nie je na to už čas?

Monika Péková, OA MV SR

Lenka Pavlíková, ŠA BA

Dohoda o spolupráci medzi Archívom mesta Košice a MOL Budapešť

Dňa 31. 5. 2010 bola v Rytierskej sále Maďarského krajinského archívu v Budapešti (Magyar Országos Levéltár Budapest) podpísaná dvojstranná „**Dohoda o spolupráci medzi Archívom mesta Košice a MOL Budapešť**“. Dohodu za Mesto Košice podpísal p. Ing František Knapík, primátor mesta Košice, za MOL Budapešť generálny riaditeľ Csaba T. Reisz v prítomnosti odstupujúceho generálneho riaditeľa prof. Lajosa Gecsényiho, zástupcov Maďarskej akadémie vied, Vojenského historického ústavu a Univerzity Petra Pázmánya. Pri podpise dohody boli aj kolegovia z Archívu hlavného mesta Budapešť na čele s generálnym riaditeľom László Á. Varga.

Medzi Archívom mesta Košice a Maďarským krajinským archívom v Budapešti už roky pretrváva dobrá spolupráca, ktorá sa prejavuje v organizovaní spoločných konferencií, výstav, školení a seminárov, ale aj zabezpečení študijných pobytov v archíve tej, ktorej inštitúcie. Táto, čoraz viac zosilňujúca sa spolupráca vyústila dňa 31. mája 2010 do podpísania dvojstrannej dohody. V podpísanej dohode oba archívy prejavili záujem o rozvíjanie spolupráce v oblasti odborných archívnych činností a sprístupnenia archívnych dokumentov s cieľom zlepšenia vzdelanostnej úrovne a kultúrneho povedomia občanov o poznatky z histórie Slovenska a Maďarska, ktoré sú uložené v archívoch. Cieľom spolupráce s MOL Budapešť je vytvorenie takých informačných systémov, ktoré zabezpečia vhodné podmienky na posilnenie vedeckých a odborných vzťahov medzi archívami a archivármi spomínaných inštitúcií. V podpísanej dohode sa obe strany zaviazali, že budú hľadať možnosti spolupráce v spoločných medzištátnych projektoch, ktoré sú financované zo zdrojov Európskej únie, resp. iných zdrojov. Výsledkom by mala byť digitalizácia stredovekých listín a archiválií ranného novoveku a vytvorenie databázy dokumentov, ktoré budú prístupné na internete.

Primátora mesta Košice v Budapešti sprevádzal jeho námestník a riaditeľ Archívu mesta Košice so svojím kolektívom. Pred podpísaním dohody delegácia mesta Košice navštívila Archív hlavného mesta Budapešť, s ktorým má Archív mesta Košice dohodu o spolupráci podpísanú od

roku 2006. Primátor mesta mal možnosť oboznámiť sa okrem priestorov účelovej novopostavenej budovy i s organizačnou štruktúrou archívu i jednotlivými odbornými pracoviskami: bádateľňou, knižnicou, reštaurátorskou dielňou, fotodielňou, oddelením informatiky a digitalizácie archívnych dokumentov, ako aj s modernými depotmi, s úložnou kapacitou 50 tisíc bežných metrov. So záujmom si prezrel aj práve inštalovanú výstavu o „Najstarších vodoznakoch Uhorska“ a vo foyeri končiacu výstavu o koncentračných táboroch v Belehrade-Banjici, ktorá upútala hlavne s 8 zväzkovým zoznamom zajatcov tábora (23 637 mien s informačnou bázou až po popravu).

V priestoroch budovy hradného komplexu na Budíne, v ktorých sídli Maďarský krajinský archív, zástupkyňa generálneho riaditeľa G. Trosztovszky previedla delegáciu primátora celým komplexom archívu a ukázala najvzácnejšie v ňom uložené skvosty.

Zriaďovateľovi

AMK – Mestu Košice, sa touto návštevou naskytla možnosť uvedomiť si odlišné spoločenské postavenie archívov v krajine južne od nás. Domnievame sa, že lepšie je raz vidieť, ako stokrát počuť. Ako jediný samosprávny archív na Slovensku sme sa vybrali vlastnou cestou digitalizácie, keďže v štúdiu uskutočniteľnosti, ktorú vypracoval odbor archívov sme sa neocitli. Informačnú bazu zdigitalizovaných dokumentov by malo tvoriť na začiatku približne 3700 jednotiek tzv. tajného archívu, 2000 listín zo zbierok Schwartzenbachiány, Schramiány, Supplementa H a Additamenta, resp. približne 2500 údajov z mestských kníh, spolu to bude asi 30 000 digitálnych záberov s metadátami, na príprave ktorých už toho roku intenzívne pracujeme. Pokúsime sa o grant z Operačného programu cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Maďarskom na roky 2007–2013. Podľa vyjadrenia súčasného generálneho riaditeľa Csabu T. Reisza, sme jediný archív na Slovensku, s ktorým má Maďarský krajinský archív podpísanú dohodu o spolupráci (existuje len dohoda o výmene mikrofilmov medzi bývalou Archívnou správou a MOL, aj tá prostredníctvom akadémií vied oboch štátov).

Táto skutočnosť nás teší a zároveň zaväzuje k tomu, aby sme rozvíjali viacročnú obojstranne prospešnú spoluprácu pre dobro všetkých a v prospech vedy samotnej. Vzhľadom na spoločnú históriu sme na to odkázaní.

Mária Hajduová, AMK

Z príležitosti Medzinárodného dňa archívov

V Štátnom archíve v Bratislave - pobočke Šaľa sa 9. júna 2010 konalo podujatie *Deň (a noc) otvorených dverí v archíve*. Na pôde tohto archívu už šiesty rok, avšak tentoraz sa presunul už viac-menej tradičný termín konania zo septembra na jún, a to presne na Medzinárodný deň archívov. Pracovníčky tohto archívu sprístupnili archív verejnosti a záujemcovia mali možnosť oboznámiť sa s činnosťou archívu. Boli otvorené dvere depotov, bádateľne a konferenčnej sály. Návštevníci mali možnosť prezrieť si stále výstavy k dejinám archívov a archívnictva na Slovensku a k rekonštrukcii šalianskeho kaštieľa. Prechodne bola k nahliadnutiu aj putovná výstava k 100.

výročiu železnice Šaľa – Neded, ktorá tiež pochádza z dielne archívu v Šali, teraz už presunutá do Žihárcu. K výstavám poskytovali pracovníčky archívu aj odborné výklady a sprevádzali po sprístupnených priestoroch. Popri týchto viac-menej „obyčajných“ aktivitách fungovalo v priebehu celého dňa (od ôsmej rána až do desiatej večer) niekoľko „workshopov“, a to konkrétne písanie brkom a atramentom, pečatenie pečatným voskom a jeho porovnanie s klasickým pečiatkovaním. V oblasti heraldiky si mohli návštevníci svoju pamäť vyskúšať pri pexese s erbami obcí galantského a šalianskeho okresu a pre tých najmladších bolo pripravené vyfarbovanie vybraných šľachtických a obecných erbov. Je potrebné povedať, že najmä písanie brkom a pečatenie malo veľký ohlas nielen u mladšej vekovej skupiny, ale veľmi radi sa zapájali aj starší návštevníci, ktorí si domov odnášali zapečatené listy. Doobeda, keď bola najväčšia účasť žiakov zo šalianskych škôl, sa konala aj súťaž, pracovne nazvaná *Mladý archivár*, v ktorej sa účastníci museli preukázať schopnosťou logického myslenia, trpezlivosťou a pozornosťou, aby v rámci vybraných depotov dokázali podľa súradníc „depot-regál-škatuľa vo fonde“ nájsť patričný odkaz s ďalšími súradnicami. Na konci čakala všetkým účastníkov hry sladká odmena a ocenenie pre *Mladých archivárov*. Súťaže sa zúčastnili mnohí žiaci základných škôl, ktorí v tento deň navštívili naše priestory. Zapojilo sa celkom 33 trojčlenných družstiev. Pre zaujímavosť uvádzame, že najlepšie si vedli naši najmladší súťažiaci (druháci) a hravo prekonal aj starších žiakov. Na nádvorí bola možnosť poskladať si dve veľké puzzle, jedno s vyobrazením listiny kráľa Štefana z roku 1002 a druhé so šalianskym kaštieľom.

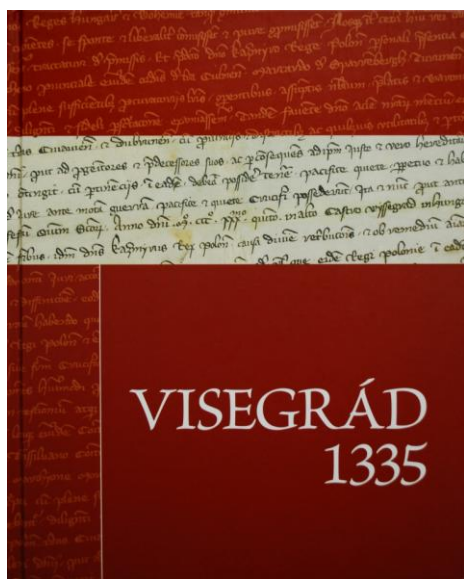
Hoci s propagáciou tohto podujatia sme začali pomerne neskoro, účasť bola oveľa vyššia než v predchádzajúcich rokoch (podľa podpisov do kroniky prišlo viac ako 528 osôb skutočne všetkých vekových kategórií a dokonca i zahraničných návštevníkov), za čo patrí vďaka najmä riaditeľom a učiteľom šalianských škôl, ako i metskému úradu, ktorý pozvánku na naše podujatie uverejnil na svojej domovskej internetovej stránke. Príjemne nás prekvapili škôlkári, ktorí pre nás ako darček pripravili maketu našej budovy. Až po jej obdržaní sme pochopili, prečo sa v poslednom čase tak často prechádzali okolo našej budovy. Veľký záujem o naše podujatie potešil všetkých nás šalianských archivárov.

Milena Klenovičová, ŠA Nitra, pobočka Šaľa

Do vašej knižnice

RÁCZ, György (ed.). *Visegrád 1335*. Vydal Medzinárodný vyšehradský fond, 2009. 186 s. ISBN 978-80-970159-7-8

V úvode publikácie konštatuje Kristóf Forrai, riaditeľ Medzinárodného vyšehradského fondu, že krajiny Vyšehradskej štvorky spojili a spájajú nespočetné zväzky. Ostatné dve desaťročia existencie vyšehradskej skupiny sú nesporným dôkazom toho, že sa jej podarilo získať si vysoké renomé. Práve táto kniha je prvým výsledkom práce medievalistov zo štátov Vyšehradskej štvorky a čitateľom predstavuje dokumenty súvisiace so stretnutím kráľov v roku 1335 na Vyšehrade v dnešnom Maďarsku. Vybrané dokumenty sú v prepise publikované v latinčine a preložené do angličtiny i jazykov krajín Vyšehradskej štvorky radených podľa abecedy.

V úvodnej štúdií György Rácza stručne načrtol dejiny Vyšehradu – v 14. storočí sídla uhorského kráľa. Podrobne rozobral politickú situáciu začiatkom 14. storočia v Českom, Poľskom i Uhorskom kráľovstve súvisiacu s vymretím dynastií Arpádovcov i Přemyslovcov a so zmenou na ústrednom kniežacom stolci v Krakove, kde sa stal vládcom príslušník vedľajšej línie Piastovcov. Ďalej sa venoval sobášnym zväzkom, ktoré upravili česko-uhorské i poľsko-uhorské vzťahy, územným sporom Poľského kráľovstva s Rádom nemeckých rytierov, ktorých snahu vyriešiť možno pokladať za východiskový bod stretnutia kráľov v roku 1335 na Vyšehrade. Karol Róbert, medzitým najstarší panovník v regióne, sa stal arbitrom nového poľského kráľa a Jána Luxemburského si za svojho arbitra zvolil Rád nemeckých rytierov. Autor si všima aj existenciu

dobových prameňov, najmä kroník, zachytávajúcích toto stretnutie, v ktorých zreteľne vidieť rozdiely jednotlivých krajín v chápaní dôležitosti prisudzovanej rokovaniam. Pokiaľ Karol Luxemburský (neskorší cisár Karol IV.) vo svojom vlastnom životopise na margo tohto stretnutia zdôrazňoval len česko-poľsko-uhorské politické spojenectvo, poľský dejepisec 15. storočia Jan Długosz podrobne rozobral druhú tému schôdzky, ktorou bolo riešenie poľských území obsadených Rádóm nemeckých rytierov, no a uhorský dejepisec z 15. storočia Ján z Turca sa vo svojej kronike sústredil na vonkajší opis diania na Vyšehrade. V závere úvodnej štúdie sa dočítame o stave zachovanosti listín, ktoré boli vydané na tomto stretnutí kráľov i o kritériách ich výberu na publikovanie.

V druhej časti knihy sú publikované fotografie listín vydaných na stretnutí panovníkov na Vyšehrade v roku 1335, ich prepis v latinčine i preklady do angličtiny, češtiny, maďarčiny, poľštiny a slovenčiny. Ide o listinu z 3. septembra 1335 uloženú v Národnom archíve v Prahe, v ktorej sa Karol Róbert i český kráľ Ján Luxemburský navzájom zaviazali pomôcť si v prípade nepriateľského napadnutia jedného z kráľovstiev a presne vymedzili riešenie podmienok uzavretia mieru v prípade vzniku vojny s Habsburgovcami.

Druhou publikovanou listinou uloženou v Národnom archíve v Prahe je listina z 19. novembra 1335, ktorou Kazimír III. Veľký stanovil postup pri riešení roztržiek medzi jemu podriadenými kniežatami i kapitánmi na jednej strane a na druhej strane kniežatami, feudálmi i poddanými českého kráľa.

Treťou publikovanou listinou uloženou v Štátnom archíve vo Wroclawe je listina z 22. novembra 1335 vydaná Kazimírom III. Veľkým. V nej sa riešili finančné záležitosti medzi poľským kráľom ako dlžníkom a českým kráľom.

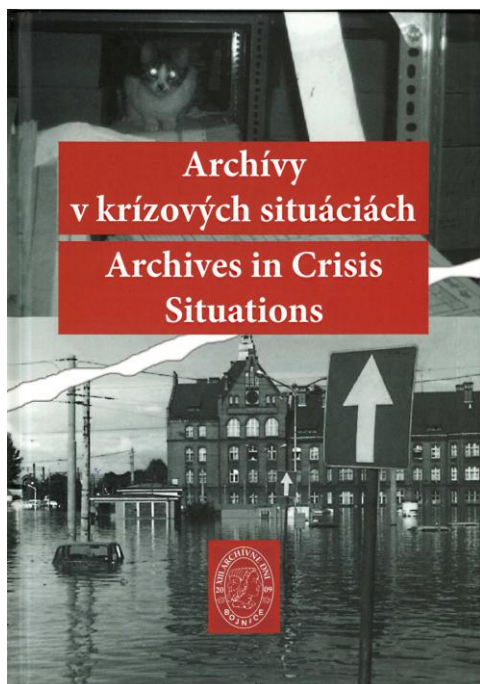
Štvrtou publikovanou listinou uloženou v Pruskom tajnom ústrednom archíve v Berlíne je listina z 26. novembra 1335 považovaná za „rozsudok“ arbitrov Karola Róberta a Jána Luxemburského v územnom spore medzi Poľským kráľovstvom a Rádóm nemeckých rytierov.

Ďalšou publikovanou listinou uloženou v Pruskom tajnom ústrednom archíve v Berlíne je listina z 3. decembra 1335 vydaná Jánom Luxemburským adresovaná veľmajstrovi Rádu nemeckých rytierov. Ako rádóm zvolený arbiter ho podrobnejšie informoval o výsledku riešenia územných sporov medzi Poľským kráľovstvom a rádóm.

Posledná publikovaná listina v tejto knihe je listina zo 6. januára 1336 uložená v Archíve mesta Brna, v ktorej Karol Róbert podrobne vymenoval všetky mýtné miesta na tzv. českej ceste vedúcej z Prahy do Budína cez juhozápadné Slovensko. Na uhorskej strane presne špecifikoval mýtné stanice a určil výšku mýtnych poplatkov. Nariadil naďalej dbať o schodnosť a bezpečnosť na obchodných cestách medzi Uhorskom a českými krajinami.

Knižku veľmi vkusne dopĺňajú okrem fotografií súčasného stavu Vyšehradu i jeho litografie Jakuba Alta a Miklósa Szeremleya z 19. storočia, či rytina Samuela Mikovíniho z roku 1737. Okrem už v úvode spomínaných fotografií publikovaných listín tu nájdeme odtlačky pečatí manželky Karola Róberta Alžbety z rodu Piastovcov, Kazimíra III. Veľkého či jazdeckej pečate Jána Luxemburského, mesta Vyšehradu a mnohé ďalšie.

RAGAČOVÁ, Júlia – PÉKOVÁ, Monika (zost.). *Archívy v krízových situáciách*. Zborník príspevkov z XIII. archívnych dní v Slovenskej republike. Bojnice 26. – 28. mája 2009. 162 s. + CD-R

Po prekonaní súčasného nepriaznivého počasia môžeme podujatie v Bojniciach a vydanie zborníka Spoločnosťou slovenských archivárov považovať priam za vizionárske, i keď nikto z usporiadateľov a autorov príspevkov si túto skutočnosť rozhodne neprial zažiť. Pri príležitosti 20. výročia založenia SSA vznikol nápad usporiadať medzinárodnú vedeckú konferenciu minimálne v rámci spolupráce krajín V4. Na téme Archívy v krízových situáciách sa dohodli predsedovia archívnych spoločností Poľska, Česka, Maďarska a Slovenska už na prvej konferencii Spoločná minulosť, spoločná budúcnosť, ktorú usporiadali poľskí kolegovia na čele s Dr. Hannou Krajewskou v septembri 2008 v Bochni. Téma reflektovala na nedávne katastrofy, ktoré postihli archívy najmä v Poľsku a v Českej republike v nádeji, že sa archivári minimálne

dozvedia, čo sa kde stalo a ako sa kolegovia snažili zachrániť národné kultúrne dedičstvo. V čase prechodu od nápadu k realizácii vypukla svetová hospodárska kríza, a tak sa XIII. archívne dni so svojou témou a realizáciou nesporne zaradili medzi najaktuálnejšie a z medzinárodného hľadiska aj najvýznamnejšie počas existencie SSA. V zborníku sa nachádzajú príspevky od 21 autorov zo Slovenska, Poľska, Maďarska a Českej republiky, ktoré boli odprednášané v jazyku toho ktorého autora, čo je zámerom všetkých spoločných podujatí v rámci iniciatívy krajín V4. Pre lepšie porozumenie sú vyhotovené resumé v slovenskom, nemeckom a anglickom jazyku. Ako príloha slúži vydané CD-R, na ktorom sa nachádzajú všetky prezentácie autorov, hlasové záznamy ich prednášok a množstvo fotografií z tohto podujatia. Pozorný čitateľ v zborníku nájde veľa podnetov, informácií, názorných ukážok, teoretické i praktické záležitosti k problematike, ako postupovať v prípade rozmanitých katastrof, ktoré môžu postihnúť (alebo už postihli) archívy. Vážna téma bola prezentovaná aj niektorými odľahčenými prednáškami, ktoré vyvolali salvy „smiechu cez slzy“. Zborník má tvrdú väzbu a je vzhľadom na finančné možnosti spoločnosti a vzácneho príspevku Vyšehradského fondu na vysokej grafickej úrovni. Jeho obsah tvoria nasledovné príspevky:

Riaditeľ odboru archívov Jozef Hanus predniesol príspevok *Medzinárodné aktivity v oblasti riešenia krízových situácií v archívoch*. Začal aktuálnym pripomenutím nešťastia v Kolíne, kde sa zrútil archív, ktorý podkopali kvôli výstavbe metra. Zhodnotil neradostnú situáciu v slovenských štátnych archívoch, predovšetkým čo sa týka personálneho obsadenia a nárastu písomností. Ako

znalec medzinárodných pomerov v archívnictve informoval o aktivitách Medzinárodnej rady archívov najmä v oblasti ochrany a predchádzania katastrofám. Pripomenul aj deklaráciu UNESCO proti úmyselnému poškodzovaniu kultúrneho dedičstva z roku 2003. Pracovník odboru archívov Peter Zoričák veľmi stručne zhrnul situáciu slovenského archívnictva v príspevku *Archívy v krízových situáciách – trvalý stav?* Po roku 1989 sa slovenské archívy nemajú s čím pochváliť najmä v oblasti stavu archívnych budov. Už niekoľko desaťročí bojujú niektoré štátne archívy o svoje miesto v živote slovenskej spoločnosti. O čosi lepšia situácia sa črtala v stave digitalizácie, o ktorej informovala pracovníčka SNA Monika Péková, *Digitalizácia v krízových situáciách*. Avšak je potrebné povedať, že aj v tejto oblasti slovenské archívnictvo dlhodobo zaostáva v porovnaní s najbližšími susedmi. Príspevok „z vonku“ – *Registratúrne strediská v krízových situáciách*, predniesol predseda Asociácie správcov registratúr Jozef Vážny. Informoval o ťažkostiach správcov registratúr, ale aj o výhodách využívania ich služieb najmä pre podnikateľské subjekty.

Blok referátov zahraničných hostí začal s prednáškou Michala Ďuroviča *Krízové plánovanie ve štátnich archivech České republiky – zkušenosti z povodní v letech 1997 a 2002*. Vo veľmi hutnom príspevku oboznámil poslucháčov so všetkými krokmi archívnej správy v Čechách, ktoré vznikli ako nevyhnutnosť po povodniach v roku 1997 a 2002. Poľský autor Przemysław Wojciechowski v obdobnom príspevku zhrnul informácie o činnosti ústrednej správy archívov v Poľsku, rovnako ako v prípade odstraňovania následkov veľkých povodní, počnúc prijatím zákonov, potom viacerých nariadení, krízovými plánmi, zriadením krízových centier, plánmi postupu archívov v krízových situáciách, harmonogramom prác, ochranou archívov v prípade vojny. Informoval o medzinárodnej organizácii Modrý štít i o existencii kyslého papiera, ktorý je potencionálnym nebezpečím aj bez vzniku mimoriadnych udalostí. Kolegovia z Maďarska poňali tému v rámci spoločensko-politických premien a v súvislosti s hospodárskou krízou, ktorá nepochybne postihla aj archívy. László Szögi prispel referátom *Premeny systému archívov v posledných dvoch desaťročiach*. Árpád Tyekvicska s vysoko aktuálnou témou *Maďarské archívy a núdzové rozpočty*, prednášal o problémoch maďarských archívárov v súčasnosti a systéme „toku“ finančných prostriedkov. Veľkým otáznikom v systéme archívnictva vo všetkých dotknutých krajinách sa javia problémy súvisiace s archivovaním písomností likvidovaných hospodárskych organizácií. Ako sa s týmto problémom vysporiadali maďarskí kolegovia, informoval Viktor Haraszi. Napriek tomu, že maďarskí kolegovia voči slovenským v digitalizácii archívnych dokumentov značne pokročili, neustále pracujú na zdokonalení tejto činnosti. O ich práci referoval István Kenyeres.

Problematikou Bezpečnosti v súčasnom českém archívnictví sa zaoberal Bohumír Brom. Informoval o aktuálnej právnej úprave spisovej a archívnej služby a o bezpečnej správe dokumentov z pozície spisovej a archívnej služby a o správe dokumentov u pôvodcu a problematike utajovaných informácií. V Poľsku veľmi aktívne pracuje pobočka medzinárodnej organizácie zabezpečujúcej ochranu knižníc a archívnych dokumentov Modrý štít. O jej fungovaní hovorila Hanna Krajewska. Povodne v Dolnom Sliezsku sa stali ústrednou témou príspevku Iva Łaborewicza. Hrôzostrašné fotografie, ktoré autor prezentoval, spôsobili medzi poslucháčmi úplné

ticho a prinútili ich aj k vážnym úvahám, čo ak náhodou sa takáto situácia stane aj na Slovensku. „Banálne“, no veľmi reálne príklady katastrof v archíve priblížili Anna Domalanus s príspevkom *Voda v archíve – zo skúseností Archívu Univerzity Adama Mickiewicza v Poznani*, kde priblížila „povodeň“ spôsobenú roztrhnutým vodovodným potrubím a Maciej Jasiński – *Archív – nie vždy bezpečné miesto na prácu*. Témou prednášajúceho sa stali bežné situácie v archíve – nevhodná obuv, nekompetentný šéf, nevhodné miesta uloženia, bádatelia – zloději a pod.

Nezanedbateľnou témou – pre slovenských archivárov priam ústrednou, sú dlhodobé krízové situácie v konkrétnych archívoch, ktoré sa často boria s existenčnými problémami. Informovali o nich riaditelia archívov. Veronika Nováková referovala o rekonštrukcii budovy Štátneho archívu v Bratislave, pobočka Šaľa - *Skúsenosti, krízová situácia a ich riešenie*. Jana Kurucárová v príspevku *Vízie a realita v živote Štátneho archívu v Bytči* priblížila peripetie budovy a aj archívu, ktorý spravuje vzácne archívne fondy a zbierky. O priestorových problémoch žilinského archívu hovoril Peter Štanský. So smútkom priblížil hľadanie životného priestoru Štátneho archívu v Liptovskom Mikuláši v rokoch 1999 až 2009 Peter Vítek. Na záver vystúpili s diskusnými príspevkami Šarlota Drahošová (*Premeny priestorových a personálnych kríz v Štátnom archíve v Nitre*) a Mária Grófová (*Lamentatio critica de miserabili statu Archivi Univesitatis Comenianaе Posoniensis*). Všetky príspevky mali sugestívny a, žiaľ, neradostný charakter, ktorý dokresľovali prezentáciami zatekajúcich objektov, zničenými spismi a pod. Nezainteresovanému by sa mohlo zdať, že štátne archívy slúžia predovšetkým na ničenie vzácneho kultúrneho dedičstva...

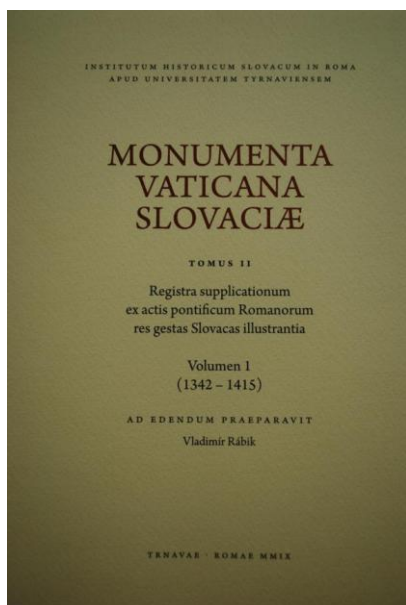
Zborník je k dispozícii na MV SR - odbor archívov na Križkovej ulici v Bratislave pre každý archív, ktorého pracovníci sa zúčastnili na XIII. archívnych dňoch v Bojniciach.

Zuzana Kollárová, ŠA Levoča, pobočka Poprad

RÁBIK, Vladimír. *Monumenta Vaticana Slovaciae. Tomus II. Registra supplicationum ex actis pontificum Romanorum res gestas Slovacas illustrantia. Volumen I. (1342–1415)*. Slovenský historický ústav v Ríme a Trnavská univerzita v Trnave, Trnava – Rím 2009. 344 s. ISBN 978-80-8082-302-3

Práca vyšla ako prvá časť 2. zväzku edície *Monumenta Vaticana Slovaciae* a autor ju venoval pamiatke profesora Vincenta Sedláka, významného slovenského medievalistu. Je výsledkom jeho bádania vo Vatikánskom tajnom archíve počas študijného pobytu v rokoch 2006 a 2007.

Na niekoľkých stranách v úvode autor oboznámil používateľa tohto zväzku s výpovednou hodnotou špecifického prameňa pápežskej kúrie, akými sú suplikačné registre zachované od roku 1342, v ktorých sa zapisovali registry žiadostí týkajúcich sa úpravy uhorských cirkevných pomerov – personálne obsadenie cirkevných úradov, ale aj politického a verejného života, ďalej popísal ich

štruktúru i spôsob zachovania, oboznámil s chýbajúcimi zväzkami registrov, ktoré sa nezachovali, písacou látkou registrov, spôsobom označenia fólií i kvaternov či označenia diecéz veľkým začiatočným písmenom ich názvu a opísal kancelársku prax pápežskej kúrie pri vybavovaní suplík. Podľa formy evidencie žiadostí v pápežskej kancelárii ich rozdelil do troch skupín, rovnako možno žiadosti deliť podľa obsahu do viacerých skupín. V závere okrem štatistických údajov o zápisoch nájdeme aj poznámky editora a prehľadnú tabuľku zachovaných registrov v rámci jednotlivých rokov pontifikátov 10 pápežov v období 1342-1415 s rozpätím poradových čísiel edovaných zápisov.

Najrozsiahlejšiu časť knihy predstavuje 561 publikovaných žiadostí, z ktorých najpočetnejšiu skupinu tvoria záznamy z územia spadajúceho pod Ostrihomské arcibiskupstvo a Jágerské biskupstvo. Záznamy sa týkajú aj jednotlivých farností a kláštorov, kapitúl, prepoštiev, arcibiskupov, rehoľných komunít i Nitrianskeho biskupstva. Každý záznam uvádza krátky latinský regist s uvedením dátumu a miesta vydania, v závere ktorého je kritický vedecký aparát.

Ľahšiu orientáciu v edícii umožňuje zmiešaný menný, miestny a vecný register.

Táto pramenná edícia k dejinám Slovenska poskytuje množstvo cenných informácií k cirkevným dejinám obdobia stredoveku vzťahujúcim sa na územie dnešného Slovenska.

Mária Grófová
Archív UK

OSOBNOSTI SLOVENSKEHO ARCHIVNICTVA

Po 20 rokoch existencie Spoločnosti slovenských archivárov výbor SSA rozhodol o každoročnom udeľovaní plakety SSA, ako uznanie za prácu a propagáciu SSA. Plaketu navrhol Ladislav Vrtel v roku 2009 a zobrazuje erb SSA. Vyhotovala ju reklamná agentúra OLYMP, Santovka.

Pri príležitosti 20. výročia vzniku SSA v roku 2009 počas Archívnych dní v Bojniciach boli ocenení za dlhoročnú prácu a rozvoj SSA: Veronika Nováková, Elena Machajdíková, Mária Kačkovičová, Jozef Klačka, František Palko, Ladislav Vrtel, Juraj Roháč, Jozef Hanus, Ján Šulavík a Zuzana Kollárová.

26. mája 2010 boli ocenení počas Archívnych dní v Komárne: IN MEMORIAM prvý predseda SSA PhDr. Elemír Rákoš, CSc. a dlhoročný člen výboru SSA PhDr. Ján Dubovský. Ocenením „Za dlhoročnú spoluprácu“ vyjadrili archivári svoju vďaku firme EMBA Trade z Nových

Zámkov v zastúpení Ing. Tibora Erdélyiho a firme BACH systems v zastúpení Krasimira Damjanova.

PhDr. Elemír Rákoš, PhD. (1935–2003)

Excelentný archivár, laureát štátneho vyznamenania Pribinov kríž za celoživotné dielo v oblasti archívnictva, slovenských dejín a dejín správy.

Dr. Elo Rákoš sa narodil 14. 9. 1935 v Rimavskej Sobote. Po nadobudnutí stredoškolského vzdelania vyštudoval archívnictvo na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Akademický titul doktora filozofie získal v roku 1969 a vedecká hodnosť kandidáta vied mu bola udelená v roku 1988. Takmer štyridsať rokov pracoval v Slovenskom národnom archíve, bol dlhoročným vedúcim oddelenia nových fondov a od roku 1990 viedol oddelenie vedy a výskumu. Od roku 1973 pôsobil aj ako externý učiteľ na Katedre archívnictva a pomocných vied historických na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. Aktívne pracoval vo viacerých vedeckých komisiách Slovenskej akadémie vied, bol dlhoročným členom zmiešanej komisie historikov Maďarska a Slovenska. Jeho odborné stanoviská si vážili i na pôde Vedeckej archívnej rady a redakčnej rady Slovenskej archivistiky. V roku 1990 sa stal zakladajúcim členom Spoločnosti slovenských archivárov a do roku 1994 bol jej prvým predsedom.

Dr. Rákoš sa za viac ako štyridsať rokov svojho vedeckého a odborného pôsobenia zaradil medzi zakladateľov modernej slovenskej archivistiky a dejín správy. Patril medzi uznávaných teoretikov archivistiky ako vedy. Rozpracoval teóriu archívneho fondu, jeho filozofické, právne, historické a archívne aspekty. Venoval sa typológii archívnych fondov, ako aj teoretickým aspektom problematiky hodnotenia a výberu archívnych dokumentov a len ťažká choroba a predčasná smrť v septembri roku 2003 mu zmarili zrealizovať ďalšie publikačné a edičné zámery.

Bol to človek, ktorého život bol naplnený činmi. Všetko, čo vykonal, vyvoláva a bude v nás vyvolávať pocity úcty, obdivu a vďačnosti.

Spracované podľa: KARTOUS, Peter: PhDr. Elemír Rákoš, PhD. laureátom štátneho vyznamenania. In: *Slovenská archivistika*, 2003, č. 1, s. 3–4.

PhDr. Ján Milan Dubovský (1933 – 2005)

Jedna z najvýraznejších postáv slovenského archívnictva, ktorého základy pomáhal sám budovať, nezabudnuteľný kolega a priateľ.

Jeho cesta životom sa začala 7. júna 1933 v Trnave, ale vždy sa hlásil k svojej „domovskej“ obci Dehticiam. Po maturite pôsobil ako učiteľ na Osemročnej strednej škole v Seredi, odkiaľ po roku pôsobenia odišiel študovať na Cyrilometodskú bohosloveckú fakultu v Bratislave. Z politických

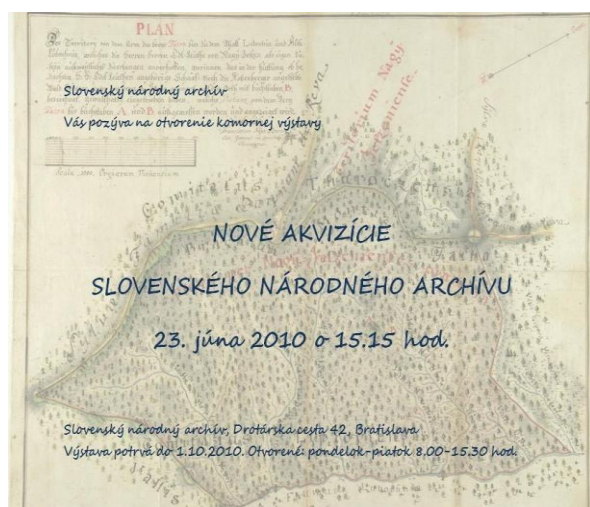
a zdravotných dôvodov po dvoch rokoch prestúpil na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského, kde študoval klasickú filológiu a dejiny. Štúdium ukončil v roku 1960.

Od roku 1959 pracoval v dnešnom Štátnom archíve v Bratislave, pobočka Modra a 40 rokov bol jeho riaditeľom. Bol ideálnym typom archivára – praktik, teoretik a súčasne historik využívajúci znalosť prameňov. V 60. rokoch vypracoval niekoľko smerníc na spracovanie kmeňových fondov bývalých okresných archívov, ktoré boli po dlhé desaťročia skvelou pomôckou pri sprístupňovaní fondov. Znalosť archívnych dokumentov k dejinám regiónu využil pri napísaní množstva článkov, štúdií a monografií. Zaoberal sa pomocnými vedami – najmä heraldikou a sfragistikou a pravidelne publikoval články o obecných erboch miest a obcí v okresných a miestnych časopisoch. Po roku 1989 sa intenzívnejšie venoval cirkevným dejinám a bol aj členom a koordinátorom tímu archivárov zo Slovenska, ktorí študovali vo Vatikánskom archíve. Cirkevným dejinám sa venoval aj ako učiteľ, prednášal ich na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1991–1992) a na Trnavskej univerzite (1993–1994). Dokonale ovládal latinčinu a nezištne pomáhal všetkým pri preklade latinsky písaných prameňov. Latinský jazyk vyučoval aj na viacerých gymnáziách a v 1994–1996 viedol dvojročný kurz latinského jazyka pre slovenských archivárov.

O jeho práci, bohužiaľ nedokončenej, by sa dalo hovoriť veľmi dlho. My všetci, ktorí sme mali česť byť jeho kolegami, nikdy nezabudneme na múdreho a dobrého človeka, ktorý nikdy neodmietol pomôcť, poradiť, povzbudiť a ktorý nám stále veľmi chýba.

Spracované podľa: NOVÁKOVÁ, Veronika: Zomrel PhDr. Ján Dubovský. In: *Slovenská archivistika*, 2005, č. 2, s. 193–196.

OZNAMY

2010 (pondelok - piatok 8.00 - 15.30 hod.).

Zaujímá Vás, čo pribudlo do archívnych fondov/zbierok Slovenského národného archívu v posledných rokoch? Tak neváhajte a prídte si pozrieť komornú výstavu s názvom **Nové akvizície Slovenského národného archívu**, ktorá bola verejnosti slávnostne sprístupnená 23. júna 2010 vo výstavných priestoroch SNA na Drotárskej ceste 42 v Bratislave. Budete mať možnosť pozrieť si originály archívnych dokumentov i pečatidiel, ktoré sa archívu podarilo získať kúpou/darom/prevodom v poslednom období! Výstava potrvá do 1. októbra

Radoslav Ragač
SNA

Národný archív Kórejskej republiky usporiadal v Soule 1. až 6. júna 2010 veľkú svetovú výstavu archívneho kultúrneho dedičstva a archívnej techniky. Zúčastnilo sa jej približne 52 000 návštevníkov z celého sveta. Súčasťou bola aj prezentácia dokumentov zapísaných do Registra UNESCO Pamäť sveta. Na osobitnom paneli bol predstavený tiež Štátny ústredný banských archív v Banskej Štiavnici s ukázkou banských máp z archívneho fondu

Hlavný komorskogrofésky úrad v Banskej Štiavnici zaradených do Pamäte sveta v júni 2007. Galéria obrázkov z tejto výstavy bude prezentovaná na webovej stránke Kórejského národného archívu: www.archives.go.kr.

Elena Kašiarová
ŠÚBA

Prvý slovenský archív na sociálnej sieti facebook!

Internet poskytuje čoraz viac služieb – uľahčuje nám komunikáciu, získavanie informácií a mnohé ďalšie veci. Postupne vzrastá potreba komunikovať s ostatnými používateľmi a podeliť sa s nimi o nápady, myšlienky a problémy, na čo slúžia najmä sociálne siete. Sociálne siete sú fenomén dnešnej doby, doby internetu, moderných technológií a stále narastajúcej potreby komunikácie. Ich popularita rastie každým rokom – rýchlo narastá i počet užívateľov. Je dosť pravdepodobné, že onedlho bude účet na jednej zo svetových sociálnych sietí taký bežný ako e-mailová adresa. Na internete sa nachádza obrovské množstvo sociálnych sietí (napr. MySpace, Twitter). Jednou z najpopulárnejších je facebook. Táto sieť vznikla pôvodne ako školský server. Má približne 350 miliónov aktívnych používateľov. Asi polovica z nich sa prihlasuje denne. Účet na sociálnych sieťach si ale neotvárajú len jednotlivci, ale aj firmy či inštitúcie. Ani archívy a archivári nezaostávajú, ale snažia sa udržať krok s vývojom moderných technológií. Preto od začiatku februára t. r. sa na sociálnej sieti facebook zaregistroval aj náš najväčší verejný archív – Slovenský národný archív. Urobil tak ako prvý zo slovenských (i českých) archívov! Jeho príklad onedlho nasledovali českí archivári zo SOA Praha. SNA využil možnosť osloviť a informovať verejnosť aj takýmto spôsobom o svojich aktivitách: podujatiach, o svojej každodennej práci, o nových prírastkoch archívneho materiálu, snaží sa sprostredkovať záujemcom ohlasy a správy médií, fotodokumentáciu podujatí a pod. Okruh jeho „priateľov“ neustále narastá, čo nevidieť dosiahne počet 200. Preto, ak sa chcete stať „priateľom“ SNA a dostať sa rýchlo k najaktuálnejším

informáciám zo života archivárov alebo len napr. zo zvedavosti uvidieť túto stránku na sociálnej sieti facebook, tu je adresa:

<http://www.facebook.com/pages/Bratislava/Slovensky-narodny-archiv/338309592574>

Radoslav Ragač, SNA

(Aktualita a krátke zamyslenie)

Archív výtvarného umenia Slovenskej národnej galérie (ďalej len AVU) má všetky svoje „oficiálne“ archívne pomôcky on-line. Môžete ich nájsť na webovej stránke Slovenskej národnej galérie www.sng.sk, konkrétne na <http://www.sng.sk/?loc=1&id=7&yr=2010&nid=3277>

Digitálne technológie sú jedným z prostriedkov, pomocou ktorého sa AVU ako špecializovaný verejný archív snaží o budovanie moderného „bádateľ friendly“ pracoviska. Uľahčujú bádateľom, ale vo veľkej miere aj pracovníkom bádateľne, prvý kontakt s archívom, „selektujú“ ich a umožňujú im predpripraviť sa skôr, ako reálne ich štúdiom v archíve začne a v neposlednom rade aj propagujú činnosť archívu.

V marci 2010 tak na webovej stránke SNG pribudla k skôr zverejnenému Bádateľskému poriadku AVU a Súpisu fondov AVU aj Žiadosť o štúdium, ktorú môže bádateľ po vyplnení a podpísaní naskenovaných zaslať mailom na schválenie. V máji 2010 potom k pôvodným 11 ks inventárov a súpisov, ktoré boli vyhotovené už v elektronickej podobe, pribudlo ďalších 15 archívnych pomôcok, ktoré v tlačenej podobe vydala SNG v rokoch 1979–1988. Skenovanie zabezpečila praktikantka SŠ, ktorá v SNG vykonávala odbornú prax, aplikáciu techniky OCR (extrahovanie textu z obrázkov) a kontrolu následne pracovník AVU.

Digitalizácia; sken; OCR; web; propagácia prostredníctvom sociálnej siete – časť výrazov, ktoré sa už „včera“ nevyhnutne začlenili medzi kľúčové slová charakterizujúce nielen postupy pri sprístupňovaní archívneho materiálu, ale aj pri ich prezentovaní širokej verejnosti...

Katarína Bodnárová, Archív výtvarného umenia SNG

Za doc. PhDr. Jánom Jaborníkom

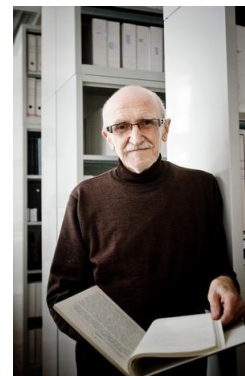
(27.5.1942 Bratislava - 22.5.2010 Bratislava)

Vo štvrtok 27. mája 2010, symbolicky v deň nedožítých 68. narodenín, sme sa v bratislavskom krematórium rozlúčili s významným slovenským teatroológom, divadelným historikom, vysokoškolským pedagógom a dovoľm si povedať aj archivárom doc. PhDr. Jánom Jaborníkom.

Ján Jaborník sa narodil v Bratislave. Po skončení stredoškolských štúdií na Jedenásťročnej strednej škole v Holíči vykonal v roku 1959 úspešne prijímacie pohovory na VŠMU – odbor divadelná veda. Žiaľ, kvôli vtedajším politickým pomerom mohol toto štúdium absolvovať až po opätovnom zložení prijímacích skúšok v roku 1961. Už počas štúdia sa stal dramaturgom činohry Divadla Jonáša Záborského v Prešove. Vysokoškolské štúdium ukončil v roku 1968. V roku 1969 nastúpil do Divadelného ústavu a začal v prvej etape budovať úsek divadelnej dokumentácie a informatiky, pod ktorý sa neskôr začlenil aj Archív Divadelného ústavu.

Od počiatku budovania svojej profesionálnej kariéry bol publikačne činný. Svoje odborné štúdie, články, recenzie uverejňoval v odborných periodikách *Kód*, *Divadlo v medzičase*, *Javisko* a *Slovenské divadlo*. Od roku 1979 sa stal zostavovateľom ročenky *Slovenské divadlá v sezóne...* Do Encyklopédie dramatických umení Slovenska, ktorú vydala SAV v roku 1989, vypracoval heslá takmer všetkých mimobratislavských divadiel a divadelníkov. V poslednom období intenzívne pracoval na publikácii o dejinách slovenského divadla v 20. storočí, ktorú, žiaľ, už nedokončil.

Svoje poznatky sa snažil odovzdať aj študentom na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, kde od roku 1979 pôsobil najskôr ako externý pedagóg, od roku 1987 ako interný. V rokoch 1990-1998 stál na čele Katedry divadelnej vedy na VŠMU. V roku 1999 sa vrátil do Divadelného ústavu a až do svojej smrti viedol oddelenie divadelnej dokumentácie a informatiky. Ján Jaborník sa výraznou mierou zaslúžil o vznik Archívu Divadelného ústavu a o jeho začlenenie do skupiny špecializovaných verejných archívov v roku 2002. Z jeho archívneho bohatstva pripravil prvú veľkolepú výstavu o dejinách slovenského divadelníctva, ktorá bola pod názvom *Divadlo - vášeň, telo, hlas* s podtitulom *Dejiny divadla 20. storočia* inštalovaná v roku 2005 v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave a neskôr v Košiciach a Martine. Poslednou výstavou, na ktorej sa autorsky podieľal, bola fotografická panelová výstava *Povolanie: Režisér/Pavol Haspra (8. 12. 1929 - 27. 4. 2004)*, ktorú pripravil Divadelný ústav so Slovenským národným divadlom pri príležitosti nedožitého životného jubilea režiséra Pavla Haspra. Výstava vznikla z archívnych a dokumentačných materiálov Divadelného ústavu a z rodinného archívu Sone Valentovej-Hasprovej a bola verejnosti sprístupnená v decembri 2009 vo foyeri novej budovy SND.

Jána Jaborníka som osobne poznala ako človeka veľmi pracovitého, čestného, zodpovedného, zásadového, ktorý poznal smerovanie aj cieľ svojej cesty. A tomu podriadil celý

svoj život. A aj vďaka týmto vlastnostiam sa mu podarilo zlomiť v roku 2002 počiatkové zamietavé stanovisko vedenia odboru archívov a registratúr MV SR vo veci zriadenia ďalšieho špecializovaného verejného archívu na Slovensku – Archívu Divadelného ústavu! Vzdávam hold jeho práci a za našu niekoľkoročnú (úspešnú) spoluprácu mu aspoň takto oneskorene ďakujem...

„Janko Jaborník hľadal pravdu nielen v zaprášených archívoch a knihách, ale aj vo vlastnom živote. Učil nás pýtať sa, kto sme, aké je slovenské divadlo, aký je slovenský národ. Odpovede neboli vždy lichotivé. Ale aj vďaka nim dokážem mať rada vlastnú krajinu a jej dedičstvo. Pretože im rozumiem...“ (Zora Jaurová: Keď odchádzajú legendy...In: Týždeň, 2010, č. 25, s. 52).

Čeť jeho pamiatke!

Júlia Ragačová
OA MV SR

Naši jubilanti

APRÍL

MÁJ

Helena Oravcová

JÚN

Mária Gombalová

Alžbeta Hološová

Foto: Milan Brodniansky

FÓRUM ARCHIVÁROV

Vydáva Spoločnosť slovenských archivarov

Redakčná rada: Mária Grófová, Zuzana Kollárová, Lucia Krchnáková,
Oľga Kvasnicová, Lenka Pavlíková, Juraj Roháč,
Gábor Strešňák, Henrieta Žažová

Jazyková redakcia: Júlia Ragačová

Technická redakcia: Lucia Krchnáková, ŠÚBA

Povolilo: MK SR 1472/96